

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 311

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2018

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма
Београд, 2019

СЕДИ И ПЛАЧИ

Могу ја ходати, седети, стајати, ћутати, ал' падне на памет. Кад се само сетим. Eeee! Ма увек је тако било. Кажу, данас ово, оно, а...

Сећам се, још у школи (било ми симпатично), мој друг из разреда, пита га професорица, а он – не зна ништа. И то што баш, баш ништа не зна. Ипак нешто прича. Слушам га у чуду (ваљда одговара, помислим). Никога никада нисам чула да толико каже, а да баш ништа не каже. Нешто невероватно, чудо једно. Чак сам се и помало нервирала (мада у том периоду ме ништа на свету није могло изнервирати). Смејуљи се професорица, смешка се и он, цео разред се смеје (осим мене). И добије он добру оцену. Ипак ми драго, симпатичан друг, волела сам га (као уосталом и све остале). Сада кад се сетим, само дубље заћутим. Јер, сетим се и других ствари. Повежем, саберем два и два (тада то нисам ни у сну видеала). Увек су исти (и то подоста), имали привилегије. Те изостао са часа (што тада није било баш лако), оправдано. Некако се тај исти и још неки исти такви увек извуку. Те им било ово, те оно, одговараће други пут, па баш професор добре воље кад њих испитује (могу бирати питања), те одговарају на рођендан, па већа оцена... И тако у недоглед.

Да би се направила равнотежа, други (ми, ови остали, сада видим), који нисмо имали никога „да

погура", морали смо све. Бити увек дисциплинован, увек (и с температуром тридесет седам са седам) на часу, све знати (ал' нико не зна баш све, осим професора), па, наравно, оцена ниже. И тако и код ових других (нас) у недоглед.

Сад тек видим ко су биле те „симпатичне“, „шармантне“ незналице. Један такав ми је директор. Еее, кад се сетим тога, не могу више да ходам. Застанем и кажем себи: „Седи и плачи.“

Снежана Алексић

НАЈКРАЋА ПРИЧА

Најкраћа прича је у току.

Дешава се, управо, сад, док пишем. Засипају ме грудвама, али не могу да се браним.

Руке су ми заузете држањем за слокове, који се опет држе за речи, а речи за реченице. Смислене и бесмислене, у зависности којим редом се држе за два краја.

У руци држим први крај.

ИСПОВЕСТ ДОБРОЧИНТЕЉА ИЗ НЕПОСТОЈЕЋЕ ЗЕМЉЕ

Има та нека грађевина од челика, не бих могао да кажем да ме подсећа на Ајфелов торањ јер се ширина те грађевине не може одредити, а ни висина. Свакако не искључујем могућност да се ради о некаквој кули која има невиђене размере или о зиду сатканом од челичне конструкције. Стално сам се пео на ту грађевину чији се врх није могао назрети. Висина мог успона зависила је од жеља људи који су ту стајали. Било је разног света, а горе облаци, и то сиви и смрдљиви, а ја трчим, човече, нема страха од висине, нема напора. Брзо се попнем а још брже сиђем. Једни траже да им оздрави неко близак, други траже паре, трећи жену или мужа, четврти стан, и тако. У зависности од тежине жеље моји успони су се кретали од стотинак метара до неколико километара. Попнем се, сиђем и жеља се испуни. У једном тренутку почеше толико да ме дозивају док сам још био горе, нису сачекали ни да сиђем а траже још. Када сам сишао, упитам ја њих да ли би учинили они шта за мене. Да ли би, рецимо, ишли са мном у рат? Ту они почеше да се љуте, мрште се, па кажу како нису луди да иду да погину, те за кога да гину, па како ја нисам нормалан и како нисам никакав пријатељ јер хоћу да их отерам у смрт. Извређају ти они мене, поплуваше ме само тако, изјурише ме од оне гвоздене

грађевине и почеше да се веру, онако исколчени и надувени, избезумљени. Све што су пожелели већ су добили, па иако беху испражњени од сваке жеље, у њима је расло нешто и непрестано говорило; дај, дај!

ПОРУКА

Сурфаш Интернетом. Велика ствар. У тренутку си повезан са свима. Цео свет је на твом монитору. Чак и сателит ради за тебе!

Ноћима не спаваш. Интернет је нешто више од свих дрога, од свих порока...

Лако-полако дистанца од осталих људи постаје све већа. На почетку те то забавља. Интересантно је! Велика ствар – написана као сценарио за филм. Али режисера још нема!

Сурфаш Интернетом. Пропадаш у океану без дна. Свака је капљица воде само реч која ти пара срце! Свака те реч увек изнова – убија!

Кратка прича је у ствари велика. И траје читав људски живот. После се – понавља! Кратка прича преноси поруку између редова. За оне који знају да открију тајну шифре у реч, у слова, у бројке!

Сурфаш Интернетом. И надаш се: нека је Супер Нова рођена из срца човека! Па цела је Васиона људска колибица са пуно ствари и стварчица које су намештене у савршеном реду.

Тек на крају схватиш – све то је само Божја творевина!

ВАПАЈ

Небеску плавет затамни море људске несреће.
Леди се душа у пропасти ума.

Уништише Земљу, зацрнише гдје никад није
падала тама.

Уновчавају све до чега дођу, иако знају да треба
завирити испод прљавог новца, да ноге, кад-тад, про-
падну кроз сјајну покорицу и не дотичу земљу, него
кал који се са њих таложи.

Мајка упрла поглед небу. Сјетила се светиња уз
чији је благослов подизала дјецу.

Гдје згријеших? Газе ме, бацају, боду, пробадају
материнство моје, сагоријевају сву муку моју, играју
се пепелом, наврћу бујице, како не би трага остало,
као да их је куга донијела.

Јесам ли вас то отровом задојила, синови моји?
Уништисте Небо, Земљу. Циједите душу, к'о да сам у
леглу кукавице.

О, да сте с пуноглавцима расли, научили би бар
један крекет пријатан уву, да вас је змија окотила,
примакла би вас кућном прагу, да будете чуваркуће,
да вас је поплава избацила, хумус би вам на уснама
цвијет подгојио, да сте ванземаљци, пронашли би зр-
но живота на земљи, само да не припадате људском
роду, изроду. Природа би од вас створила мекан ја-
стук на који бих наслонила уморне руке, и нејака че-
да.

Има ли наде? Гдје то води помућен ум?
Пуцају ли видици? Хоће ли ико прогледати?
Је ли Земља проклета планета, човјеком загађе-
на?

ДОКАЗ ДА ЈЕ МОГУЋЕ

Вал удара је промијешао тло. Нисам знао камо – горе или доље и попут луђака ишао сам уз сасушено брдо. Ваљало је доћи до забаченог светишта јер се тамо налазио саркофаг. То смо знали само ми – Упућени. Али разочарах се... Откуд је толико мноштво знало? Није се могло чекати – донесох одлуку и извадих пиштољ. И други повадише оружје и пуцњава је трајала док је било муниције. Лежао сам крвав уз капелицу. Једно дијете близу мене је плакало. Човјек је ходао по лешевима пресуђујући. Када дође до мене да ми испали метак у чело, нетко га обори с леђа. Била је то жена на умору попут мене. Шутке стависмо дјевојчицу у ту капсулу. Ја јој показах како ће узети таблету за сан када се саркофаг запечати. Држао сам жену за руку док смо пратили како капсула узлијеће у сњежно-бијелом трагу, који је подсјећао на несрећу Челенцера, како се отискује у незнана свемирска пространства.

ЖИВОТНА ПРИЧА

Сретоше се у једној причи коњ и зебра.

Лудо се завољеше. Љубав је била врцава и стра-сна све док се мало не заситише.

Коњ поче да лута пашњацима у потрази за дру-гим женкама.

Зебра је била млада а самим тим и наивна, че-кала је дан када ће га проћи та поама и вратити се њој.

Потоама нису имали па се „цела ствар“ у чар-шији није могла назвати неком великом штетом.

Љубави су такве, како дођу тако и прођу – при-чали су сви.

Али једнога дана у њихову причу ушетао је ло-вац и због вредне зебрине коже ставио ју је на ни-шан.

— Ко сте ви? — упита коњ ловца кад га виде.

— Ја сам онај обрт на крају приче, да испадне без срећног краја, јер где је срећа, ту није крај.

МЕТАФИЗИЧКА МИСТЕРИЈА

То је једна соба, ван времена и простора. Ипак у њу су смештени човек и стварност. У једном углу собе седи човек, у другом углу стварност. Стварност поче дијалог са човеком да би показала надмоћ. Човек одговори — а зашто бих са тобом причао, шта има ту да се прича.

— Знаш, ја сам метафизичарка, волим да постављам питања — одговори стварност. — Ако си метафизичарка, онда знаш да је питање важније од одговора, па због тога ти питај а ја ћу да ћутим — рече човек.

У трећем углу собе одједном се створи мудрац који осмотри и стварност и човека и закључи да говор стварности исувише дуго траје.

У четвртом углу собе заједно су седели живот и смрт и чудили се како их нико од присутних у соби није приметио.

КОСТ У ГРЛУ...

Био им је као кост у грлу, па су на њега послали неке бесне керове. Пошто је био онако бахат и дрчан, он је и њима показао зубе. Тачно је да су му зуби били мало оштећени, вештачки и разређени јер је неке зубе изгубио пошто му је језик био бржи од памети, али вредело је. Постоји стара изрека зуб за зуб – око за око, он се тога држао и силом је узвратио на силу. Многи који су о њему и сличним много тога чули и видели, сад кад им је пукло испред очију, ништа више ни не чују нити виде. Кад народу дуго бацате само коске, мора и народ као и пси да мало онако зарежи и да залаје. На такве често шаљу и шинтере да их похватају и да им уђу у траг. Кварним и прљавим људима је тешко ући у траг. Много то може да засмрди! Он их је својим поступцима и речима погодио, али и они њега на крају нису промашили... Скоро сам пронашао и његову слику... на градском гробљу у читуљи...

СУЂЕЊЕ НАРОДНОМ ЛОПОВУ

— У име народа, а на основу члана тог и тог Кривичног законика, због злоупотребе службене дужности, давања и примања мита, и стицања противправне имовне користи у вредности од толико и толико милиона евра (у денарској противвредности), на казну затвора од толико и толико година, осуђује се актуелни министар тај и тај! — објавио је пресуду, председник судског савета. И тачно када је издиктирао последњу реч дактилографкињи, подигао је главу, погледао је право у мене и строго ме је запитао:

— А ко си ти, и шта радиш овде?

— Ја сам посматрач, господине судија!

— Посматрач, ма какав посматрач, господине судија. Није он никакав посматрач, него је лопов и то прави народни лопов, онај што је стварно покрао народ и државу, то је тај због кога се толико и намножила сиротиња. А овамо је мене набедио да сам ја лопов! — узвикну министар и скочи са своје оптужничке клупе.

Помислио сам: шта имам ја покрадено, овакав, мали, ситан и жгољав обичан припадник јадног и осиромашеног народа.

— Ја нисам ништа украо! — храбро сам повикао и кренуо према излазу.

— Држите лопова, људи! — Држите га, побећи ће! — повикао је везани лисицама министар, а оба

огромна полицајца што су га чувала, одмах су се устремила право на мене.

И таман када су ме чврсто зграбили за рамена, ја сам широм отворио очи, пробудио се, и... и... схватио, да сам опет... и опет... сањао онај лош... лош... сан, који тако добро и лепо и увек, поквари ми дан.

САМО САМ ХТЕО ДА...

Наша љубавна прича почела је крајем. Дobar сам, искрен средовечан човек и, реците ми, чиме сам могао да је увредим?

На првом сусрету, имао сам жељу да Софији нешто поклоним. Ускоро ће зима. Осим дугих чарапа, њој би добро дошао унтерцигер. Био је мало испрљан спреда, али је чист и потпуно нов. Одбила је мој доњи веш с гађењем. Шта фали? Уосталом, поклону се у зубе не гледа.

Ништа. Звао сам је данима из минута у минут. Нисам досађивао све док није пристала да се видимо и други пут. Сав срећан, рекао сам јој да су нас моји пријатељи позвали на пихтије и кувано вино, јер сам рекао да се женим. Обавештен је и кум у Минхену и првом приликом ићи ћемо код њега. Успут, скинуо сам њену слику са друштвених мрежа, носио у новчанику и показивао свима... моју будућу жену. Софија је с неверицом слушала шта причам. Каже да јој уопште није пало на памет да се забавља са мном, а камоли да се уда за мене. Видела ме само једном у животу! Ех, после оног унтерцигера, не бих се ни ја удао! И какве везе има што сам без Софијиног знања украо њене слике и показивао их људима. „Скидам слике“ са интернета! Врло важно! То раде и други. Крадуцкају, копирају, продају или чувају за себе, па

нико не одговара и нико се не љути. Што ме тако гледате? И ви сте збуњени и разочарани?

И трећи пут смо изашли на кафу. Рекао сам јој да сам врло утицајан на послу. Јесам портир у важној установи, али могу да проверим све податке о људима. После првог нашег сусрета, проверио сам да ли је расписана потерница за њом!!! Софија јесте академски грађанин, вајни професор електротехнике, али ти могу бити најсумњивији. И Тесла је ишао у Америку... те западне силе... хмммм... не слути на добро? Можда је и она укључена у неки пројекат?... Ипак, проверио сам. Све је у реду. Само, Софија је сада већ урлала на мене. Мислио сам да ће стакла у кафеу попуцати од јачине њеног гласа. Махала је рукама, гурнула свежањ новина на под, псовала најсрпскије могуће.

Јесте лепа, zgodна, паметна, образована, али када већ имам приступ подацима, што да не проверим. И то је био крај почетка мог несуданог брака са Софијом.

— Пише ли тамо да волим азурно плаво — викала је Софија — подводни свет, црвени кармин, Борхесове приче, мистерије, чуда, филмове о усамљеним душама, маргиналном друштву, мелодију француског језика, сукњу до колена, шум таласа, олујне ветрове, некаква небеска знамења; мирис коже који узбуђује, додир, који ме чини женом... пише ли све то тамо? Чему онда служи та ваша обавештајна служба када о важним стварима не пишете? — урлала је Софија.

Бесно је залупила врата кафеа.

Зашто? И ви сте шокирани мојим понашањем?

Не могу да верујем. Само сам хтео да се оженим.

НОВИНЕ НА ВЈЕТРУ

Кошава брије од јутрос... Носи све и листа кости – мрву по мрву... Наноси ми мирис твој на косу и голицају ме, мешкољим се – покушавам да се не опирем, да не испустим ни минут од овог постојања и тумарања околним прљавим улицама око стана. Као двије згажене вишње – тај белег непогрешиво налазим и запис на сваком листу стабла које се и зато поставило онако искосо и маторо. У свитање једног дана, у пролазу новине расуте од ко зна када, вјешто читам на улици и вјетар ми помаже... листа ту исписану суштину, те слике црнобјеле. И све опет кошава пребројава и ломи – а твој мирис у коси и даље „коси“ све пред собом. Уличне свјетиљке се пале у вријеме кад им није „вакат“, свици не лете и птице нису још утихнуле... јефтина нарицаљка од некуд бије и бубњеви у ритму там тама... све одскаче и ломи се на глаткој површини асфалта и неке куће на углу.

Кошава не суштаје, нема да одмори ни за тренутак... навикао сам се на тај одговор кроз кости што сјече и пребројава старе ожиљке... Полако завршавам са читањем новина, и нема ништа баш ново као и обично... пјеваљке се сликају са силиконима, мерцедеси „блеје“ иза њих и осмјеси од ува до ува... мозак овдје није битан. То никако... и није баш све то ново нити ће изненадити некога. Мене ништа више не „дира“, ништа...

Парада неукуса, лажи и поток зноја скривен жестоких дезодорансима... кошава која умије да све то почисти и слони... баш волим кошаву.

Пола хљеба на клупи у паркићу сјаји, неко је у журби халапљиво загризао своје... шта га је отјерало, то не знам. Мрвим.

ОДИСЕЈ НА ОБАЛИ

Остао је сам под ноћним небом. Размишљао је о именима и сликама, које су се кретале у безвремени као у сновима. Пре но што је отишла, из њених уста летели су стршљенови и осе и отровно уједали те уништили његову старачку страст. Црвенео је као девица којој су у аутобусу пипали дупе. Муње су пресекле сивило, разбелиле свод необичном светлошћу као рефлектори на представи. Та слика раја га је нагрисала. На довратку разборитости покушао је отворити врата мудрости. Тешио се да могу бити пукотине на зидовима свакидашњице путокази за нов рељеф, које воде у промену географије. У сјају орнамента није могао разбрати смисла. Залеђе је било сувише замаскирано тајнама. Окруживале су га информације које није требао кад је настојао потонути у себе. Коначно, он није дошао из неког епа, не из херојских митова, он је старац са личној причом, који је из календара одагнао још један дан.

Идеали су се распрскали и осећао се као да је залутао у буру. Сетио се како је шетао у јутрима међу речима, које су узимале дах. Дакако, у панталонама никад није имао савести и није му се чинило ништа необично кад је рекла како је јебено лепо и како је било лепо кад су пили кафу уз пратњу крекетања жаба. Сада зуре као заточена животиња у кишу и људе који се сакривају под кишобранима и пробијају

се кроз ветар, а он после љубавне афере са облацима на лицу.

Све је пребрзо; живот, промет и одушевљење.

Ујутро отпутовао је на обалу. Правио се као да иде у шетњу а не на камповање. Камење се котрљало у валовима, отворио се нов простор са криковима галеба. Стајао је на обали го и смрзао као да чека летње додире. Није се усудио иза зида страћеног времена. На образу од камена записане су ледене мисли. У узбурканој води даве се призори маште. Кад би бар могао ове тренутке уљуљати безбрижношћу. Из разбијеног данас би волео скочити у сутра.

У шатору мирис кафе, одјек речи у ушима, невидљив траг времена и свест да ће бити сваког дана празна сцена без страсти и прича. Они дани се више никад неће поновити.

У млину за кафу самеље неколико својих мисли и сипа их у тишину шатора.

ВИДИ ОНО СВЈЕТЛО

Види оно свјетло што је кренуло ка небу. То је душа невиног дјетета што напушта овај свијет који је постао једна велика неправда.

Видим његов недовршен осмијех, незажељену жељу, неизграђену љубав према плавом чуперку. Његова коса лепрша небом док планета Земља остаје да гори од срамоте, зависти и неправде.

И још видим душа, и још много млађих и старијих, сретнијих и несретнијих, болеснијих и здравијих, дјечјих!

Погледајте у звјездано небо, расуће вам се поглед на све стране непрегледности. Кад се умирите и кад је мрак около вас, тек тада ћете схватити да дјеца напуштају нас и траже себи бољи свијет, онај који им ми нисмо знали или нисмо хтјели да дамо.

Нисмо ни свјесни неправде коју чинимо! Наша расипничка демагогија и болесно ропство новцу одвајају нас од наших коријена.

Погледај! Оно је троје дјеце. Играју се њихове душе на небу. Свеукупно немају година као један младић. Боје се оца! Бјеже од њега. Нема ни мајке. И њу је Земља прогутала.

Баш као и све нас.

ЈЕДНА РЕЧ ЗА ПОМИРЕЊЕ

Пословала је око шпорета, док је муж листао новине. То јутро је био нервозан и ништа му није било по вољи. Најпре соба није била проветрена, а кад ју је проветрила, зашто је тако хладна, зар не може мало да процара ватру да би се боље загрејала, те кад ће већ једном тај доручак, итд. У почетку је стрпљиво слушала примедбе и покушавала да се правда. У себи је мислила: устао је на леву ногу, ваљда ће се смирити. Али – није! Гунђао је даље због овога и онога, а у њој је почела да се скупља зловоља. Неко време је ћутала, није одговарала. Са примедбом да шпорет не вуче јер не уме да ложи ватру превршио је меру њеног стрпљења. Оштро је одговорила:

„Шта си се накопиздрио на мене данас?!“

Тајац! Уплашила се. Ко зна шта значи та реч?! Личи на псовку. Куд да је изговори баш у овом тренутку кад је нервозан. Окренула се да погледа шта се дешава. Држао је пред собом новине, а рамена су му се тресла. Ништа јој није било јасно. Зар се он то одједном смеје? Остала је без текста.

„Где си нашла тај израз?“, упитао је кроз смех. Тада се насмејала и она.

Једна једина реч и 'Пуф!' Нервоза је ишчезла.

ХРАНА

Издан од стране среће, нужда је приморала тог доскора озбиљног и привређујућег члана друштва да живи на улици као бескућник. Од одеће се више није ни надао да ће ишта наћи, разнородне и изанђале ципеле би спаривао сам, али никако није могао да се навикне на хлеб из контејнера. Било је то нешто налик векнама умазаним псећим говнима, пепелом и опушцима, остацима разнородних пића чију би преосталу текућину тај хлеб упијао кап по кап па њему у мучни желудац. Уста су му постала отворена рана, али он кривца за своје невоље није тражио, हु-тећи је гутао залобаје, али жлезде су му лучиле све мање пљувачке што је чинило читав чин чабројећа утолико њему горим. И тек што се навикао на такву храну, умро је од тровања истом.

СВЕТИ ВАЛЕНТИН

Две младе особе, тихо су се кретале улицом ка своје изнајмљеном стану, не хајући за кишу која је сипала као брашно кроз сито. Био је дан заљубљених, сив, тужан, за заборав. Он је непрестано зализи-вао своју мокру, масну косу, узимајући готово сваког секунда дим Марлбора, као да ће се угушити ако му се сувише кисеоника нађе у плућима, а она је шљап-кала својим чизмицама поред њега вребајући трену-так између његовог сређивања фризура и животних доза никотина, да му се обрати.

У једној паузи његових покрета она му рече: „Шта би желео да добијеш за дан заљубљених?“ ... Морала је да понови још једном питање да би се он пренуо из сањарења о ко зна чему. „За дан заљубље-них...?“ — одговорио је помало збуњено „Немам не-ких посебних жеља.“ „Добро је.“ — рекла је са невер-оватним олакшањем „...јер када мој поклон доби-јеш, више нећеш имати посебних жеља... Трудна сам!“

Три особе, весело су се кретале улицом ка своје изнајмљеном стану, не хајући за кишу која је сипала као брашно кроз сито. Био је дан заљубљених, сјајан, весео, за вечност!

СРЕЋА

И последњи број вечерашњег 42. кола извлачења је број 23... БАМ... СЕДМИЦА.

Почео је да шизити, скакао је по стану као луд, љубио телевизор, плакао од среће... Најзад је успео. Таман је почео да размишља шта ће са својим милионима кад је зазвонио аларм за посао...

„Како то? Осам је увече а аларм за посао звони у шест ујутру.“ — запитао се.

Опет је погледао у телевизор који је лагано почињао да бледи... а у својој глави је зачуо глас који му говори: „Сањаш, будало, сањаш... буди се, закаснићеш на посао.“

Отворио је очи, телевизор је био угашен, ипак није постао милионер. Запалио је цигару, повукао добар дим и помислио: „Јебига, колико људи уопште осети и доживи како је то имати милионе... Бар да сам навио аларм на пола седам.“

Јелица Влаовић

ЛЕТО

Миришем на кајсије.

Дођи, пољуби ме. Дошло је лето.

Обећао си да ћеш доћи с летом... или сам то измислила, сањала...?

Свеједно. Дођи.

Дођи на цем од кајсија. Дођи да се љубимо. Дођи због лета.

Само дођи. Дођи!

ОВО ЈЕСТЕ МОЈ ПОТПИС, АЛИ...

Наша делегација је пристигла са шест црних лимузина, а њихова са три, па смо већ од самог почетка остварили завидну предност. Сви смо у салу ушли намргођени, а нарочито наш главни преговарач, да супротна страна и међународни посредници одмах знају с ким имају посла и да се са нама не може баш како су замислили.

Онда смо извадили гомиле папира на сто и опет стекли одређену предност, с обзиром да смо их донијели у шест торби, а они своје у три. Међународни посредник је дао кратку уводну ријеч и све је кренуло како смо и очекивали, осокољени почетном позицијом. Тада је наш главни преговарач добио ријеч и почео са изношењем наших преговарачких позиција. Пролазили су минути дуги као сати, али он није одустајао. Свака реченица је почињала са „не може“, „не дамо“, „нећемо“, „неће моћи“, док је све више и више пјенио... Омицало му се да каже и „неће да може“, али то је преводилац вјешто „амортизовао“. Док су сви наши чланови помно пратили излагање и хватали забиљешке, друга страна се, благо је рећи, досађивала. Устајали су, улазили излазили... Упадљиво и нервозно су често гледали на своје сатове, а неки од њих чак и провјеравали на ухо да ли им уопште раде. Наш главни преговарач то није регистровао већ је и даље све жустрије пјенио, упозора-

вао, пријетио..., помињао црвене линије и немогућности икаквих уступака, не примјећујући да је једна дама из протокола још прије пар минута потурила неки докуменат на његову говорницу. Кад је већ почео и да пријети прстом, медијатор му је дискретно пришао, дошапнуо нешто и показао на тај папир, који он, у заносу, није ни регистровао. Ту је нервозно застао и бацио поглед на докуменат, након чега је смјеста прекинуо излагање, а сала се за трен испунила муклом тишином. Док смо са нестрпљењем гледали у њега, а противничка страна у плафон, промијенио је наочаре, поново погледао у тај папир и пар пута га примицао и одмицао, али са изразом лица као да му је нагло позлило. „Не могу да вјерујем, откуд вама ово“, сада већ тишим гласом је упитао? „Тачно је да је у питању мој потпис, али молим вас за разумијевање, јер тада нијесам знао колико је то петина територије!? Мораћемо се договорити бар да се ово не објављује док ми на то не пристанемо кроз унутрашњи дијалог. То је наш једини услов иако видимо на шта смо све пристали у спољном дијалогу који је претходио овом унутрашњем који управо треба да почне. То је минимум испод кога нећемо ићи, а ово што сам мало прије износио је наша „црвена линија“ за неке будуће преговоре“.

ШЕТЊА

Лутам дугом и узаном варошком улицом и повремено се задржавам крај излога неких продавница. Чујем бат својих корака на плочнику, местимично прекривеним хартијама и опушцима јевтиних цигарета. Ситна киша је почела да сипи кад ме је трк црне мачке, за тренутак, натерао да застанем и пропустим седобрадог старца.

Из књижаре ме је угледао продавац и махнуо ми руком у знак поздрава, а онда је прст упериио ка великом лексикону и задовољно се осмехивао. Вешто сам избегао сусрет са причљивом сусетком која је теглила препуне торбе, враћајући се са зелене пијаце. Кад је добро поодмакла, лагано сам ишетао из пасажа, где се препирао један љубавни пар.

У сусрет ми је долазила другарица из гимназијских дана, цимајући пантљику за коју је привезала белу пудлицу. Када сам јој се сасвим приближио, окренула је главу, дајући ми до знања да жели да ме сасвим заборави.

Спустио сам обод шешира ка носу и упутио се према парку. Тада сам иза себе зачуо пискав и продоран глас, који је узвикивао више пута мој надимак. Убрзао сам корак да ме не стигне мени непозната особа.

ЏОМБА

Џомба. Да ли вам је познат тај појам у... језику.

Вероватно и јесте. Али, некеме и некада је потребно и подсећање – то је једна мала или већа маса, различитог састава и тврдоће, чија је мисија да оне који некуда иду, путују, да будемо конкретни, спутава, спречава, опомиње, некад јавно, некад нејавно, подмукло чак, из заседе, прикрајка, која кад одради свој посао, остане онаква каква јесте или срушена, уништена... и врло помињана, некад и врло цењена, често предмет згражавања... ма много тога је џомба истовремено...

Количине на свој начин дају снагу и појединачној џомби, али и њиховој маси – веома је, међутим, битно да се зна шта треба обарати и саплитати – да ли то може значити да их може бити и много, и учинак мали, управо то, као што их може бити и мало а учинак велики, може их, дакле, бити са... ефектима, без ефеката, ма много је модалитета тога...

И зато се ја трудим да о њима знам... немам појма баш шта... док не налете...

ОТКРИВЕНА ТАЈНА ЋОКОНДИНОГ ОСМИЈЕХА

Сигурно би Ћокондин загонетни осмијех, и поред свих теорија које су настојале да га објасне, заувјек остао без одговора, обавијен велом тајне, да се ни сам почео бавити историјом сликарства.

Пошто је у питању кратка прича, нећу вам дуљити како је до тога открића дошло већ одмах „гађам у сриду“.

Овако.

Ћоконда се не смије него се само смјешка краишцима усана. Тачније, она се практично суздржава да не прасне у смијех.

Од кога прикрива тај смијех?

Па од кога би другога него од самог сликара.

А зашто га прикрива?

Шта тај смијех значи?

Значи да она нешто зна што сликар не зна.

А шта је то што она зна, а сликар не зна?

Она зна, а сликар не зна да слика неће бити плаћена.

КОЛЕКЦИОНАР ЛУТАКА

Од малена сам гајио фасцинације према луткама. Волео сам да од ствари које пронађем у кући правим одећу и главе за које сам користио пингпонг лоптице. Родитељи су се дивили мом таленту, али су ипак тражили да више времена проводим са другом децом.

Како сам растао, био сам све напреднији у свом хобију. Лутке су изгледале лепше. Проблем је био што никада нисам био задовољан. Нисам обраћао пажњу на другове који су ме сматрали чудаком. Нисам се интересовао за њихове ствари нити они за моје. Игнорисао сам оговарања и трудио се да будем успешан у ономе што волим.

Временом сам почео да склапам лутке из излога и да их украшавам маштовитом гардеробом.

Имао сам Хоплита, Легионара, Крсташа, Гејшу и остале приказе из историје. Ни тада нисам био задовољан. Мој таленат није могао остати непримећен и добио сам прве похвале, али мени то ништа није значило. Нешто је ту недостајало.

Седео сам сам у свом атељеу и размишљао док сам вртео налив перо. Како да свој таленат доведем до савршенства. Осетио сам јак бол у палцу и видео сам танку крв која се сливала са њега и са врха пера. Синуло ми је.

Раставио сам све своје творевине. Саставио сам прву лутку и ставио је на постоље. Дуго сам је посматрао обилазећи око ње испитивачки. То је то.

Убрзо је била украшена свеже одраном кожом заједно са лицем, ископаним очију из дупљи и скалпираном косом. Обукао сам је и пред собом сам имао слику и прилику Александра Македонског. Поновно сам исти поступак више пута и сада су ту били Наполеон, Рамзес, Краљица Елизабета, Хитлер и остала плејада познатих личности. Најзад сам био срећан. Имао сам најоригиналнију колекцију лутака само за себе. Био сам задовољан и срећан и у вестима познат као Живодерац.

Сада бих вас питао: Да ли желите да је погледате?

Данијела Вучевић

ШТЕФАНОВО СВЕТЛО У ТАМИ ЛИГЕ НАРОДА

Новинар и књижевник Штефан Лукс* је у Женеви 3. јула 1936. године покушао да јавности скрене пажњу на злокобну претњу која се надвијала над човечанством због игнорисања антисемитских и расних прописа Нацистичке Немачке. Ушао је у Велику већницу Лиге народа, истрчао пред говорницу, и сав узбуђен, говорио како Јевреји нестају, молећи, при том, да се свет уразуми и док не буде прекасно, спречи тај ужас. Настао је тајац. Припадници обезбеђења су кренули према њему са намером да га избаце, а онда се он латио пиштоља и пред свима убио, пуцајући себи у груди. председавајући је тада најавио полусатну паузу, коју су чистачице искористиле да оперу крв испред говорнице, и након тога пленарна седница Лиге народа је настављена. Сутрадан су швајцарске новине писале о „непримереном делу психички лабилног Штефана Лукса.“

Сличне ствари ће престати да се догађају када „из бодљикаве жице једном процветају руже.“

* Лукс (енг. lux) је SI изведена јединица осветљености (илуминације).

ИДЕ ВОЗ УПОЛА ПАДА

Обожавам привремена рјешења, закрпе за кратко... како ти то fino кажеш... као што су: ћутање на кратко и расправе на дуугаачкооо, заиста оригинално и без коначнице као рјешења; даа... и други имају шта да кажу, али не мени и зашто нам је све ово требало... а други пишу књиге о свему, монологе гдје нико не може да им противуријечи... коучинге без зазора и поноса... да нешто мора бити и тачно, одмјерено и у праву сасвим са срећом, али не апсолутно позитивно... само за себе као јединим примјером на свијету који је успио; а свијет је ионако ваш домаћин а не обрнуто па се он и ослушкује, јер увијек има шта да каже само га ми не чујемо нормално него криво, не својом вољом и против свега што нам је икад значило – себе. На себе не личим кад ћутим у својој глави а други неко има прву и посљедњу ријеч; што се никад још није десило, али хоће ако признаш да не знаш одговор ни на једно чувено питање а кријеш се иза ЧУДА: чудо је то да ћу да дођем и покупим и тебе свог са собом... до станице! Идеее... воооззз... путује без реда и није строго контролисан као ја; ни у ком случају а случајност не постоји: услужна, смјерна и напросто таква суђена. Е, суђајо моја! филинг имају нека свјетла у тами што газе свој први ред... А ако питаш, онда те и интересује гдје је коријен толикој немогућности, до бијеса и све! Таква је линија између

љубави и мржње, отуд и возу шине и ниједним другим путем осим тим не иде; и иначе возови се мијењају, али не и путање шина, и клацкалице по којима се клизамо кад нема никог другог са друге стране (кажу да је воз једна дуга клацкалица с којом се таљигамо) – клизали или таљигали клацкалицу, његову опрезну спорост, д(р)ут је то мој, вијерно расположење, тај пут до нас и располагања собом према наканама одвајкада па до сад... све до сад! Носи нас навиком већ (свађа па разрјешење... мијењала бих то, ето). Сљедује опуштање прије па послије све остало што ти имам рећи, а ћутање је велики ћутолог... и воз га трзне одједном занимањем за нешто више и прече... преко ближе наоколо и све ово је између нас; ајде да те се тиче! мене и тебе а нема га... нема је... шансе да отђутим и не кажем ништа више

„мостом гази везе међу људима“ – пријелаз ме прешао а неће више(као)... да чува(м) се

(Ковидах збројнија)

МРЉА

Свет се не окреће, не ту где ја стојим. Све је искривљено, деформисано и погрешно. Мирисало је на кишу, барут и трулеж. Нисам чула ништа, но одзивањао ми је звук метка који се креће брзином светлости из очевог пиштоља ка његовој глави и звук силног вриска моје мајке који помера зидове. А ја, ја сам лежала на поду своје собе умотана у старинско ћебе да згрејем већ залеђене прсте и покривена перјаним јастуком да заштитим своје уши од бола који је следио. Истрчала сам из глуве собе и утрчала у ону бучну у којој је још одзивањао мајкин врисак. Лежала је на поду грливши очево тело које је већ било натопљено крвљу. Сузе су јој текле низ лице остављајући најболније ожиљке, грлила је очево крваво тело и љубила његове ране. Видим да су снови моје мајке били срушени. Видим да су моји снови о идеалном животу срушени. Одједном се мој отац од идеалног човека, брижног мужа и савршеног оца претворио у самоубицу. А ја стојим на прагу своје собе и посматрам бучну просторију пуну крви, мртвог оца како лежи и ћутим. Не мичем се. Земља је престала да се миче. Свет је стао. Земља се не окреће ту где ја стојим. Ту је сада само једна мрља згрушене крви.

ЈОНА

Окружен бескрајном тамом бојао се сада да отвори очи, мада му сунце није давало мир. Увлачећи прсте у мокри од воде песак, смиривао је мисли. Живот је опет постајао реалан. Није успео да схвати зашто је Бог баш њега изабрао, побуњеног човека са мало вере, обичну кукавицу, превише горду и уображену?

Дуго је размишљао о своме исцељењу, повереној мисији и преображењу која су на крају требали постати знак спаса – за душе окружене презиром и ропством.

Превод с пољског: Олга Лалић-Кровицка

САВА СЛАВА

Хоћете ли веровати Сави кад вам каже да је лајао на месец и дриблао звечарке на пољанчету крај свиларе, да је бубама налазио бубне опне, из дрвета извлачио конац и плео паукову мрежу да би хватао инсекте? Једном је хеликоптер улетео у његову мрежу па су га прогањали дан и ноћ. Сакрио се док опасност не прође и онда је открио да је мањи од маковог зрна. Улазио је кроз кључаонице и празнио фрижидере док није порастао. Није могао да заустави раст. Био је виши од Киклопа за главу. Кажу да је био висок као троспратна зграда, а када су му рекли да је неки цин баш толико висок, променио је изјаву. Био је висок као четвороспратна зграда.

Ако баш хоћете да знате, Сава је био славан. Звали су га Сава слава. Могао је да баци камен преко канала и да га преплива уздуж и попреко док је хладио пиво. Могао је да има најлепшу девојку у граду и да вози најбржа кола. Девојке су га волеле и прогањале. Сава слава је причао како није било девојке коју није добро знао. Био је отров за женске, а неки су казали да је био ђаво.

Данима је лутао. Обишао је пешке земљину куглу, препливао Јадранско море. Једном је у Кини зауставио монсун и вратио га натраг уз претњу да ће га излемати ако га још једном сретне. Био је у Африци. Трчао је са гепардима и био бржи од њих. Обарао је

гризлије на плећа, нокаутирао најснажнијег кенгура који је био висок два и по метра и тежак као торпедни чамац.

Ако је веровати Сави, онда је заиста био славан. Ретко ко је тако нешто постигао у животу. Клинци из улице слушали су Савине приче.

— Шта је најслађе на свету. Чоколада, шећер или мед? — питали су га. Сава се смешкао. — Кад вам слине престану цурити, казаће вам се само!

Био је прави ђаво тај Сава.

„ТАЊА, ПРОБУДИ СЕ”!

— Дечјим, готово, умилним гласом, будила је Тању Петровић, хашу хероину, као своју плишану лутку, од ружичастог плиша, коју јој је мама поклонила, за пети рођендан.

— Славице, али ти се играш, још, плишаном лутком, а дванаест ти је година!?..

— Није ни важно, јер нећу да одрастем, и шта ми можеш!?

— Готово ништа Славице, то је твој избор... — Но, чувај, то дете у себи, ти си већ одрасла, девојка, четрдесет и шеста ти је година, живота!!!

— Знаш, ја сам уснула у неким твојим годинама, Славице, и ти ме сад будиш, да, ти, блебећем, да, типкаш, по свом смарт (паметном) телефону, и да ми постављаш питања, као некад ја, другима, а да ти ја дајем одговоре!? Зар не!?

— Где, Тања, изгуглала сам на паметном телефону, али твог, блога, готово да нема!?!...

— Зашто си таква према мени!?

— Мислиш да сам лажљивица, Славице!?

— Не то, Тања, већ, ниси искрена, ми, деца, девојчице, готово смо увек искрени...

— И кад преписујете задатке!?

— Па, не баш!..

— И кад говорите лажна имена својим другарицама дечацима, којима сте симпатије!?

— Па, не баш...

— Ето, видиш, Славице, лажљивице! Ха, ха, ха...

— Тања, Тања, пробуди се!

— Ја сам будна, Славице, ја сам твоја машта, ја сам твоја звезда водиља, ја сам твоја сенка, и пратим те помно...

— И када зазвони, за мали и велики одмор!? — зачуђено ће Славица.

— И тада! И тада, Славице — рече Тања.

— Када стрпаш свеске и књиге, у ранац, и с ролерима кренеш, после школе, пут куће, твог солитера, на дванаестом спрату, у твој граду...

— Знаш шта ми се највише свиђа, Славице!? — упита је Тања.

— Не, Тања.

— Мирис, гумица, којима бришеш, слова и бројке, подсећа ме на мирис, тепиха, којима је мирисао стан, док сам била тамо доле, међу живима.

— Знам како ти је... Тања.

— И мене, налазе међу живима..

— Знам како ти је, и мене проналазе међу живима, али најозбиљније..

— 'Ноћ Тања, спавај!!!

— Лаку ноћ, Славице!!!

Пробуди, понекад ону девојчицу, у себи.

— Хоћу, Тања, хероино моја, сад, спавај!

СРЕЛА САМ ШОПЕНХАУЕРА

У дутој зеленој хаљини, косе сплетене у необавезну пунђу, стајала сам сама и испијала коктел, око мене гомила света у добром расположењу. Прослава је јубилеја познате твртке.

Прилази ми човек обучен у црни фрак. Његова коса је сасвим седа, штрчи изнад ушију попут два грама.

— Зашто сте овде? — упита.

— Покушавам да нађем издавача за свој роман.

— Обучени сте друкчије од осталих.

— Нисам хтела да се издвојим. Овако се добро осећам. А то ми је и те како потребно.

— Друкчија и нервозна, гледа ме благо.

— Јесам. Ово је важна ноћ.

— Колико их је важних било до сада? — пита равнодушно.

Видно узбуђена, отпих још један гутљај.

— Зашто мислите да Вас само позитиван исход може спасити?

— Кућа ми је под хипотеком, супруг губи посао — кажем сасвим отворено.

— Многи су срећни без игде ичега. У сваком добру је клица зла. Важи и обратно. Човек је створен да има проблеме, али не и да због њих пати. Писац си, удаљи се од света, ради оно што знаш. Пиши. Твоја

хаљина те већ удаљила од овог крда, а ти би да му се приближиш.

— Треbam спонзора.

— Испуњене жеље, положаји до којих сте се по-
пели, јесу ли вас усрећили?

— Понекад.

— Биће и спонзор, главно је да идете у том
правцу. Ево, муж вам остаје без посла. Развеселите
га, нек се не осећа пониженим, немоћним, да самог
себе не изгуби. Немојте звоцати, преиспитивати,
прегураћете.

Намигнух Артуру и дигох здравицу кад ме неко
обухвати око струка. Трзам се, мудрог старца није
било. Крај мене је стајао муж. А њему треба утисак
да је његовој жени добро, да је у кући све остало
исто, њему треба привид да би опстао. Ја сам тај
привид. То је моја тренутно најважнија мисија док не
нађемо неко решење.

ХЕРОЈ

Оног дана кад сам заплакала први пут, кад си ме чуо, и поново се обрадовао, када су други пут рекли „добили сте ћерку!“, тад си знао шта ћу бити. Уствари, знао си да ћу бити иста као ти, јер сам од рођења била твоја копија. Кажу да сам тај поглед након узимања у твоје наручје упутила само теби. Први осмех сам теби упутила, прва реч је била „тата“, а проходила сам уз твоје руке. Најдрагоценије ми је све што си ме научио, и све што си урадио за мене. Сваки моменат када си ми био најпотребнији, био си ту. Најтеже тренутке сам провела са тобом. После оне критичне операције лигамената, из температуре и бунила, пробудила ме твоја хладна рука, наслоњена на мој образ, и дочекале оне речи „Браво, Маки, љуби те тата! Победили смо поново!“

Мој херој си ти, тата!

Доната Думичић

ДАНАС

Свима је данас, а сватко је у неком свом времену. Стварност има више димензија.

Даровано нам је свјетло да будемо сретни зато осмјехни се овом тренутку којег сад имаш.

ДИРЕКТОРКА ЈЕ ОТИШЛА ДО ЋАВОЛА

Тог дана директорка реши да изненади (пријатно или непријатно?!) своје упошљенике тако што је раније дошла на посао (у исто време кад и сви) и ушла у њихову канцеларију како би их поздравила. Ко је тим гестом био више изненађен, тешко је закључити. Наиме, када је ушла у канцеларију, директорка је тамо затекла колектив како пије ракију (и то дуњовачу). Видевши то, директорка остаде скамењена. Једино што је успела да учини јесте то да помисли како има само три избора. Први избор би био бити строга директорка и казнити цео колектив. Други избор би био бити добра директорка за њих и тражити једну чашицу за себе. И трећи избор би био бити незаинтересована директорка и правити се како ништа није видела. Помисли тако директорка који избор би био најбољи и реши да ипак оде до ћавола.

КЛУПКА

— Добар дан, мајко — поздрави младић старицу која је седела испред куће.

— Добар ти дан, сине — одговори му она.

— Шта радиш? — упита је он весело.

— Шта? — понови она. — Одмотавам клупко дана и намотавам клупко година.

Младић је погледа, а онда замишљено настави пут.

ЛИЦА

Већ годинама се ноћи не мењају. Не изненађују ме неким чудесним променама. И дан ми увек почиње исто. У оном свечаном часу, кад више нема ни најмањег простора на земљи за ма једну честицу мрака, и кад је најурена ноћна тама у неки непознати и далеки, готово непостојећи простор, на моје прозоре покуцају иста лица. Она давнашња и заборављена лица, која пред мојим вратима стоје као на молитви, склопљених руку и уплаканих очију, безгласним шапатима вапећи за мало сна, одмора и спокоја.

Као непожељни и застрашени духови времена без граница они долазе у моје одаје, тражећи од мене помоћ и утеху, сабијајући се у ћошковима моје собе, клечећи, као да пред Богом показују искупљење за какав стравичан грех. И ја их пуштам, одстојим и истрпим њихове неразумљиве и на речи непреводиве ритуале којима изворе, смисао и циљ не разазнајем. А кад дође тренутак да им јасно и изблиза сагледам лица, они већ нестану. Као да их није ни било. Попут неухватљивих делића ваздуха, дижу се у небеса, далеко, изнад свих светова, лебдећи на незнатним стазама које моје ноге не дотичу. И док се осврнем, сукобљавајући се са немилосрдном дневном светлошћу која не мари за умор мојих очију, никог од гостију нема. Зажалим што дан споро одмиче и што ме сати не слушају, већ ме пуштају да са не-

стрпљењем ишчекујем тај посебан тренутак. А онда опет. Изнова. Вече. Ноћ. И краткотрајни час пред само рађање сунца. Један час и ништа више. Као један дах. Као један мали, сићушни живот који нико сем мене не проживи. У том свечаном часу видим сва лица неких још незабележених приповести.

NO HARMS

Пре неки дан враћала сам се кући аутобусом и приметила сам да на седишту испред мене седи неки старији човек, и да на седишту испред њега седи неки младић. Њихове главе стајале су у равни тачно једна иза друге. Младић је имао пуну тамну косу и спавао је или забринуто куњао главе наслоњене на седиште, а старији човек, који је имао сјајан круг на врху главе и ретку седу косу, дечије се смејао и истраживао све око себе.

Било ми је досадно кад сам се пре неки дан враћала кући аутобусом и баш сам то тако нешто приметила.

ЗА ЊУ, И ЊЕГА

Пажљиво је поставила фотографију у албум. Окренула је страну, враћајући се у прошлост, сећањима. Било их је све више, њене руке су подрхтавале од умора.

Застала је, гледајући младу жену у светло зеленом „Шанел“ костиму. Коса јој је лепршала на јесењем ветру, лице озарено осмехом красиле су очи у којима се видела љубав. Крај ње, у тамном оделу, он, у руци држи шешир као да жели да га баци у висине, Сунцу...

Подигла је поглед са фотографије, једна суза склизнула је низ њен образ, није подигла руку да је обрише. Тихо, скоро нечујно, певушила је, „Бели багрем“...

Зауставили су тренутак, „клик“.

У СУСРЕТ ВРЕМЕНУ

У дубинама заборављеног океана крио се његов одраз. Из незнатних разлога је поново изашао на палубу. Вукло га је море, вукло ка себи. По ко зна који пут, на путу од Уругваја ка својој земљи, сетио се своје породице коју је оставио у Монтевидеу. Дуг је пут, помисли, баш дуг. А онда загледао у море, чинило му се да јасно види будућност, срећан дуговечан живот свих које је волео. Таласи су били све већи, а море све дебље. Падала је ноћ, а он је замишљао крајолик дна мора, преко кога је управо пролазио. Видео је себе из мора, погледом рибе која је желела да му каже...

Након једног века, једној старици је дошло време. У кревету, на клиници у којој се људи остављају да умру, једним наизглед кратким губитком свести, свест се изгубила заувек.

„Да ли нешто сања?“, питао је младић поред њеног кревета, загледао у трептаје њених обрва.

„Не!“, мрзовољно је одговорио дежурни лекар.

„Да ли је боли?“

„Не!“, поново је кратко одговорио.

Младић је био задовољан одговором, који га је учврстио у уверењу о непостојању идеалног сценарија за крај живота.

„Овако може данима и месецима. Она је јака“, промрмља лекар.

У дубини њене свести, свесна присуства свог унука, обраћала се прошлим и будућим данима, које није и неће дочекати. Своје сестре по оцу које су остале у Монтевидеу, никада није и неће упознати.

Њен отац загледан у океан, тражио је њене очи, да би их нашао након једног века и једног дана, када је старици дошло време.

Дан касније, вест о њеној смрти, затекла је њеног унука у хипермаркету са теглом краставчића у рукама. Он данас гледа у небо и презире хипермаркете, као знак умируће цивилизације.

Биљана Јаковљевић

ВАСИОНА

Млад месец. Звезде стидљиво трепере и охра-
брују свог младог друга.

А он као да се стиди да се појави у пуној лепоти.
Треба време за то.

Мир. Спокој. Тмина. Без времена и простора.

Али нека сила се осећа. Божанска сила која све
покреће.

ЦРВЕНДАЋ

Био је понедеоник, 13. јун 1949. године. Чилим кораком – беше око пола осам изјутра – силазио сам низ Булевар Револуције. Мало-мало па бих се мимоишао с коралноруменим трамвајем. Он би звекетао и трештао као Баш-Челик. Ређали су се малени дућани са текстилом и трикотажом, низале су се радње и радњице разних занатлија. Поглед ми је прелазио и преко излогā оних неколиких продавница обуће. Заочио сам лепе браон сандале на каишчиће и закопчавање на шналу. У недрима платана ћеретали су врапци. Неочекивано, из једне од крошњи прхнуо је црвендаћ. Слетео је на олук неке бакалнице. Брзо је одлетео преко бибер црепљика и слемена над дућанчићем, отпрхнуо је, накосо надоле, ка Срџачкој улици и Трамвајском депоу.

Страх од испита? Чему то?! Бејаш научио предмет како ваља. Таласно-корпускуларна теорија о природи светлости... Боров атомски модел... Планкова константа... Де Брољова једначина... Хајзенбергова релација неодређености... контролисана атомска фузија као неисцрпан извор енергије...

У аули Техничког факултета, код она два јасписжута мраморна сфинкса, одлично изглачана, завртео ми се пред очима педантно откуцан списак. Прободен рајснадлом, беше истакнут на застакљеној огласној табли. „Удаљен са факултета?! Идеолошки опле-

вљен?! Ишчупан као коров?! Жигосан?! Зашто?!" – у себи сам, са индигнацијом, изговарао такве и сличне речи. У заглављу објаве је стајало: *Због непријатељске делатности и подривања друштвено-политичког система у ФНРЈ, са Електро-техничког факултета се до даљњег искључују ови студенти: Арсенијевић Саватије, Аврамовић Аврам, Бабејић Савић...* Међу двадесет петорицом на овакав начин стигматизованих и отпађених колега, ја сам се на списку водио под бројем 13. Златна средина.

ОГЛЕДАЛА

Седим на прамцу чамца и уживам у једном од најлепших природних огледала у Србији. У огледалу урамљеном кривудавим меандрима Увца огледа се небо, облаци, литице, шуме, птице, белоглави супови. Све слике су дуплиране, обојене нијансама зелене, плаве, сиве и беле боје. Осећам се свечано обавијена лепотом природе. Лепота без граница. Жао ми је што нисам сликар па да овековечим бар донекле ову лепоту и пренесем осећај спокојства које зелено плаве нијансе Увца, као инфузију проносе кроз мене.

Истовремено сам и тужна, што део тог огледала не могу да урамим и носим као медаљон око врата, да ме штити одбијајући злобне погледе. За огледала постоји веровање да имају тајне моћи, да симболизују мудрост, стваралачку енергију, божанску интелигенцију, садржај срца и чистоћу. Треперим од радости што ми природа ненадано уручује несвакидашњи поклон, божанствено огледало у коме не видим ни себе, нити ичији поглед осим небеског. У близини се налази манастир Милешева и фреска Белог Анђела, па верујем да се у овом огледалу налази само мистични поглед Белог Анђела који је синоним за спасење и наду, која ми је у овом моменту више него потребна.

Слушам о белоглавим суповима и пратим их погледом док прелећу са једне на другу литицу ско-

ро не померајући крила. Делују достојанствено, импресивно и као да знају да се управо распреда прича о њима. Посебно ми је занимљив податак да спадају у једне од најдруштвенијих птица, да се гнезде у колонијама, да храну деле међу собом, да женка носи само једно јаје годишње, да се на гнезду смењују мужјак и женка, а да младунчад дуго остају са родитељима. Сазнање да су парови верни једно другом доживотно, чак и након смрти оног другог, посебно ме је дирнуло. Значи и међу белоглавим суповима има судбинске љубави.

Повремено се окрећем према супротном крају чамца и бацам поглед на мог белоглавог супа, који ужива ништа мање него ја.

МАСТРУБРИРАЊЕ

Склизнула је са акта, на зиду моје собе, и ушуљала се, гола, под моју деку. Подмукло је посве пореметила збиљу, разум и моје поимање стварности. Страствено и блудно доњела ми је ужитак опћења са непознатом, тајанственом женом. Блудничили смо неисцрпно цијеле те ноћи. И тако све до зоре. Знала је сваки пут који иде ка угоди и водила ме њиме. Нестала је заједно са ишчезнућем ноћи, када и нестају све илузије из тмине.

Касније, тог дана, након отрјежњења, примјетио сам непорециву сличност између ње и нове сусједице са трећег ката.

КЊИГА К`О КЊИГА

Заборавио писац о чему ће да пише, па кренуо изокола да се не примијети. И писао он тако страницу, двије, три... Ништа! Посумњајући у то да се неће ускоро сјетити шта је хтио да каже, он наставља са околишењем, али сада још ширим.

Када му се и самом досадило од даљег писања – а књига већ штампана на триста страна – одустао је.

Не знајући за пишчев проблем, читаоци су књигу читали као и све остале.

МРШАВА И ДЕБЕЛА

У дугом реду на каси супермаркета, преспоро ради, очито, нова касирка. Нервоза се већ може сјећи у зраку. Из колица робу вади млада жена и ставља на покретну траку.

— Дај пожури, дебела, шта си га развукла, доста ми је ове смоте на каси, треба јој сат времена да откуца један артикал.

— Зашто ме називате погрдно? Нисам вам ништа нажао учинила, мислим да се и не познајемо, тако да вас сигурно нисам имала прилике увриједити.

— Ха, погрдно, жено, хеј, имаш ли огледало у кући, видиш ли се кад? — сада већ готово урличе висока, витка дјевојка, танких живаца.

— Заправо имам огледало и огледам се свако јутро и сваки дан у њему, — мирно одговори жена испред, и даље полагано вадећи артикле и предајући их на касу. — Моје огледало су очи мог мужа. У њима видим да сам лијепа и згодна, да сам најљепша и бескрајно вољена. Мени друго огледало не треба. — Њена роба је откуцана и док вади новац, љубазно, охрабрујуће се осмијехну касирки, која је на рубу плача. — Полако, драга, већ за неколико дана све ће то лакше и брже ићи.

Мршава, висока дјевојка је сада на реду. Покупила је своју пластичну врећицу и пошла кући. Мрак и хладноћа је запахнуше из пустог стана. Упа-

ли свјетло у ходнику, али тама је и даље шћућурено вребала из ћошкова. Велико зидно огледало било је доминантан комад намјештаја у уском ходнику. Пролазећи поред њега угледа се у свој својој висини и виткоћи, дуга црна коса завезана у реп. Помисли, како би се осјећала када би све то видјела у нечијим очима, као она дебе... вољена жена из супермаркета.

САВИОР ИЛИ...

Седе један насупрот другог. Миланов поглед час је на поду, час у плавим, момачким очима. И у њима види себе: „Одмакло поподне, снег до паса, а он залутао тражећи извиђачки дом. Тешких корака иде ка светлу. Сеоски пас лаје, седи му старац врата свог дома отвара, старица кроз сузе каже: Унука наша у другом стању... Њен отац... А њен момак отишао...” Милан одшкрину врата и види лице на јастуку... Једну такву лепоту са села и он је волео, а његови ни да чују. Зато, неко време није га било... Ноћну тишину пара дечји плач, а раном зором остаде још једно сироче... У оближњем граду, Милан и старац остављају бебу с ланчићем у повоју, кад порасте, да се своје мајке сећа... Толико је година прошло и ево... Милан свој поглед спушта наниже момачког врата, привезак на ланчићу препознаје... Сузе му поглед замаглиле, кроз главу му мисао прелете: „Време је да знаш?! Ја сам твој савиор или!..”

ТРИ ПЛАНЕТЕ

Била је једна планета, немогуће да није била једна. Како би могло бити да није била једна, бар једна.

И вртила се, око Звезде, наравно.

Али, у једном моменту, наишло је нешто црно, огромно, и напосто прејурило преко њега и планете.

И кад се она, та Црна, окренула, ротирала, он је видио Звезду, и видио је ону прву планету, како нестаје на небу.

Није с'ватао, а зашто и да с'вати. Чему? Десило се, и шта сад?! Не може да промени. Или ће, можда, опет наићи, једна на другу, и он ће се само обрети, онако како он то разуме, на оној првој, или, сад већ другој, планети.

Али, била је и трећа. Сад се тачно сећао! Да, била је. Био је тамо, а кад и како се обрео на оној другој, то уопште није знао.

Као што није знао ни како се задесио, како и зашто, на првој планети.

Како?!

Није знао.

Само би се наједном обрео на новој планети. И онда би му се вратило сећање да је био и на још једној.

Врло чудно.

А потпуно нес'ватљиво.

Њему.

Скакао је са планете на планету, прелазио из орбите у орбиту.

Како?

То није знао.

Зашто? То је још мање разумевао.

Онда је престао да мисли о како и зашто.

Шта мари, важно је да се дешава.

Из орбите у орбиту!

МАЈКА ЧЕКА АУТОБУС

Мајка је чекала аутобус. Није путовала тога дана, канила је сутрадан или чак прекосутра, али се желела увјерити да баш тај аутобус полази баш у то вријеме баш од мјеста њеног тренутног боравка баш до мјеста гдје јој живи син. Удаљеност око четири стотине километара.

Мајка зна да аутобус за њене потребе не саобраћа у то вријеме, па чак ни у неко приближно. Сигурна је у то. Али, син је из даљине јавио да баш у 14.16 сати са полупразног аутобусног колодвора полази аутобус који не постоји, у то вријеме, на тој рuti. Он је провјерио тамо на својој удаљености и наредио мајци да оде пред тај аутобус и приупита возача да ли му је возни ред свакодневан.

Зато мајка чека. Боји се да њено дијете има неке наднаравне способности, па ће моћи видјети и увјерити се да она није била у задано вријеме на заданом мјесту, ако не би петнаестак минута прије утврђеног времена била на колодвору. А кад је прошло 14.00 сати и 16 минута, не преостаје јој друго него одлучити: Ма чекат ћу до пола три, да сам мирна, да ме не гњави питањем јесам ли довољно дуго чекала. Мора сину телефонски јавити да аутобуса тај дан није било. Хоће ли се усудити свом дјетету рећи да та аутобусна линија уопће не постоји?

Мајка је опет чекала аутобус. На истом мјесту, али у друго вријеме, око пола ноћи. Добро она зна да у то вријеме, на њеној линији са сином, аутобус прометује само недјељом и уторком. Она чека у сриједу. Син јој је рекао да тако треба. Он, желећи добити само један аутобус за своју мајку у њему потребно вријеме, опет је провјерио код некога тко вјеројатно није ни схватио што младић пита. Зна мајка, аутобус неће доћи, али, није сигурна да синовљев тједан не траје само два одређена дана. Зато се смрзава у пола ноћи, сама самцата на аутобусном колодвору.

Мајка чека аутобус. Вјерује сину.

ПРСТ У ОКУ

Подигао је кажипрст десне руке једва приметно. Конобар прилази и прати прст који клизи по пластифицираној хартији одабирајући жељени напитак.

Шири новине и чита неко време, наглашавајући прочитано подизањем прста.

Са стола одиже руку са благо савијеним кажипрстом. Конобар доноси рачун, прстом уклања капљицу са стола, затим њиме дозива девојку у шанку показујући јој на под.

Пролазећи крај дугачког фрижидера, примећујем танушни прстић који се труди да привуче пажњу лупкањем о стакло под којим мами залеђена маса. За њим остаје масњикави траг.

Одрасла рука испруженим кажипрстом упозорава дете; лупкање престаје.

Одједном, непреглед испружених прстију уперених ка горе, доле, лево или десно, напред, уназад. Прст који укуцава најкраћу могућу поруку: lol, btw, omg.

Прст који бира емотикон и неком шаље информацију да је срећан, депресиван, тужан или љут.

Прст. Довољан. За позив, за одзив, упозорење, жељу, дописивање, указивање и показивање. Прст, наш потпис и опис.

„Шта ти је?“

„Боде ме нешто.“

„Молим?“

„Прст, у оку.“

„Свашта“, и прст који се таласа попут разигра-
не кобре.

Пратим, и чекам да поново дође ред на реч, да
савије прст(е) у песницу.

СУСПРЕТ

У једном тренутку ме обузео осјећај да сам све ово већ једном проживио. Учинило ми се да вријеме, какво сам дотад познавао и према којему сам рачунао и калкулирао у свом једноличном и неузбудљивом животу, заувјек припада кошмарном сну као након тешког пијанства. Нисам се усудио проговорити да не преплашим мирно зрцало језера које је обавало тајновитошћу дубина.

Демони су почели узмицати чим сам им погледао у зубе.

Запљуснула ме обијест игре. Усквасала радост, којој нисам могао одредити стварног узрока, набујала је и прелијевала се изван уских оквира и потекла према непознатом ушћу. Уронио сам длан у извор и похлепно пио бистру и свјежу опојну слободу.

Схватио сам да, нетом освојени простор, припада само мени. Нико ме нисам дуговао ништа, нити сам имао потребу било што потраживати од других. Страх од самоће побиједио је себе сама и на свјежем бојишту оставио празне странице које сам почео исписивати с истом лакоћом и лежерно као да пишем писмо љубљеној дјевојци коју никада нисам срео јер се није ни родила.

Јарослав Комбиљ

СУДБИНА ЈЕДНЕ КУДЕЉАРЕ

*Глупост је најнеобичнија од свих болести –
од ње не пати болесник, него сви остали.*

Жак Превер

У Бачкој је, својевремено, кудељарство било веома развијено. Релативно велики број кудељара није имао никаквих проблема по питању пласмана производа. Сва произведена роба се могла унапред распродати у земљи и иностранству. Међутим, дошло је време када су за директоре и руководиоце, уместо квалификованих, искусних и компетентних кадрова, почели постављати морално-политички подобне. Другим речима, чланове Партије.

У једној таквој кудељари, која је успешно пословала још пре Другог светског рата, па тако наставила и после рата, у једном моменту су за директора поставили човека из брда, доведеног по партијско-племенској линији, који је њиве видео први пут из воза, путујући из Београда за место Н. О његовом познавању кудељарства, па и текстилне индустрије уопште, излишно је и говорити. Елем, он наредне године склопи уговор о сетви и откупу велике количине кудеље са неким својим пајтосем из једног великог пољопривредног комбината. И не би то било ништа ново, и ништа страшно, да тај његов пајтос није био истих квалификација као и он. И да не дужим, кад је

дошла жетва и откуп, у кудељари су у камаре динули снопове знатно краће него што је обично, разгранатих стабљика, препуних семена, ни налик индустријској кудељи. Наравно, из те, семенске кудеље, нису се могла извући веома цењена кудељна влакна, већ само кучина.

Кудељара, која је успешно радила деценијама, после две године је затворена због нерентабилности...

ОГЊЕН

Искрио је жар у пепелу. Вило се коло огњишта (упокојених и нерођених). Оно што изнедрила су згаришта, гнездило се на челу и спаљивало мисао. Жарптица садила је буктињу у грудима. Смрзнута стопала отапао је праг.

Онда се ватра преточила у извор.

Када су угљене шаке, напослетку, огањ сипале у очи, Бог се отелотворио.

ДЕВОЈКА У СНЕЖНОЈ КУГЛИ

Девојчин одраз је плесао по мирној површини језера. Осећала се тако празно изнутра; беспомоћна и напуштена, баш као и дрво поред кога је стајала. Желела је да може да плаче; хтела је да изрази све те струне емоција које су биле увијене око ње, али звезде изнад ње су остале нечујне према тој жељи. Хладни прсти ветра додирнули су јој дугу тамну косу, померили је на страну, а затим наставили да праве мале таласе око расутих биљака на језеру. Сваки одсјај је био као слика из њеног сећања. Сећала се осмогодишње девојчице са плавом косом, која се чврсто држала за њену руку првог дана школе. Била је поред ње на школским представама и помагала јој да научи текст; стајала би поред кревета кад је била болесна и засмејавала је; увек је била ту за њу кад год би девојчица пожелела. Играле су се с луткама, трчале заједно на игралишту, гледале филмове - једноставно су биле нераздвојне. Сетила се забаве за њен тринаести рођендан; плавокоса девојчица више није била тако мала, сада је била тинејџерка. Од тог дана јој више није била потребна њена замишљена старија сестра. Нови пријатељи су били око ње, стварни пријатељи; плесали су, смејали се, чак и љубили. Стајала је у углу, заборављена и усамљена, са тугом у очима. Њена мала пријатељица је одрастала; дошло је време да је пусти да оде. Питала се шта ће сада бити са њом.

Шта се дешава са замишљеним пријатељима када деци више нису потребни? Да ли ће она постати део света снова и заувек остати на овом малом чаробном месту или ће се можда придружити треперавој светлости звезда и чекати неку другу особу која ће волети њено друштво? Сенке месечине се осмехнуше, па и она безнадежно узврати осмехом. Киша је у тренутку почела и прекрила све воденом завесом. Небо јој је одобрило жељу – плакало је за њу. Свака капљица је била као топла суза на њеном лицу; емоционални дар какав ентитет попут ње никад није имао. У руци јој се изненада створи прозирни кишобран и она га насмејано отвори. Кишне капи су полако постајале нежне пахуљице, споре и лепе, попут латица цвета трешње које су летеле око ње. Бели покривач је обухватио све око себе, претварајући пејзаж у дивну сцену из бајке. Неколико црвених метеорских линија је запламтело преко неба. Затим је све почело да се бледи. Чак и она. Да се стапа са белином.

МАЈКА

Субота на гробљу. Иње на дрвећу. У руци књига. Моја прва књига.

Пролазим између гробова. Стајем пред једним спомеником.

Руком скидам снег.

Спуштам књигу на мермер. Дубок уздах.

Задржавам се још мало.

Напуштам гробље.

На споменику остаје књига.

Она је никад неће прочитати.

МАЈКА МИ ЈЕ БИЛА

Био сам на једној вечери. Ћаскало се и певало. Зазвони ми мобилни и... мајка ми је преминула. Кад сам им саопштио, сви занемеше. После, поред изјава саучешћа, упиташе ме:

— Је л` вам мајка била болесна или... стара или млада?

Ја им одговорих:

— Била ми је мајка. Мајка ми је била. — понових.

— Добро. Добро. Колико година је имала ваша мајка? — поново ме упиташе

— Па, мајка ми је била...

— Схватамо те. Али...

— Људи, схватите! Била она млада или стара, ниска или висока, права или грбава, слепа или ћопава, ружна или лепа, мајка ми је била.

Занемеше и ништа друго ме не питаше.

БРОЈ СМРТИ

Данас сам била на гробљу.

Са нешто мало закашњења су укуцавали број смрти на једном споменику. Закашњење није било веће од пет година, па је на грудима прекопане земље још увек лежао положени крст. Као да је у име костију испод њега одолевао времену и невремену које је свакодневно насртало на његово име.

Док сам посматрала то тврдокорно дрво, у основи подсечено у „В“, опазила сам да је један број накривио главу у страну. И то баш број године смрти. Да ли је то значило да се смрт наљутила, јер је чекала пет година да буде чврсто призната, или је главу нахерила на једну страну обешечачки се церећи у својој победи над животом?

Шта ти бројеви говоре и о коме, коме?

Да ли бројеви на испуцалом дрвету говоре о пролазности или постојању? Коме говоре те летве положене тако да бројеви рођења леже на челу, а година смрти на устима земље? Коме говоре та имена – нама који смо се познавали или пролазницима који ће се, у најбољем случају, саплести на опсег и опсовати Бога? Да ли је неопходно да поред имена постоји и та ограниченост бројевима како у животу, тако и у смрти? Коме треба вечито подсећање да се са годинама све слабије памти и све брже заборавља?

Коме треба да зна колико је дуго живео?

ОКО

Недавно сам прочитала у новинама да се израз „кравље око“ користи из милоште широм Индије. Сасвим разумљиво: тамо где је крава света, све што има везе с њом је добро и лепо.

Мене је тако звао мој отац, али тада нисам знала шта то значи. Не верујем ни да је он знао. Додуше, моје су очи плаве, али је за мог оца, који је био човек широких схватања, боја била занемарљив детаљ.

Није ми сметало да будем кравље око. Напротив, деловало је примерено, пошто имам крупне очи. Мислила сам још да ме тако ословљава зато што је моје име дугачко. А и име једног од моје браће почиње слично, па можда да би нас брже разликовао. Чак ми се допадало што сам кравље око! Звучало је јединствено, као нека тајна шифра. Била сам убеђена да се нико, осим мене, не зове тако.

До пре неки дан, када сам схватила да имам пуно имењакиња тамо далеко на истоку, одакле су нам дошли Роми, док су још били Цигани. Вероватно су они и донели ово позивање на благородну животињу, када су населили крајеве где је мој отац одрастао.

Још само једном у животу била сам нечије око. Много касније, када сам сасвим одрасла. Он је тај израз донео из свог завичаја и убрзо однео даље, на други крај света.

НОЋ СКИДА КАПУ

Кристали из моје косе су те стрмоглаво привукли. Од брзине заљубљивања, попуцали су сводови на којима почивају царства. Лепота ноћи се пресликала у лавиринте срца. Испод нежних стопала, ројили су се облаци.

Део лавиринта, који се простирао кроз време и њиме тумарао без циља, жудео је за светом тајном. За љубављу која нас кида а затим исцељује мирисним капљама.

Када сам после дугог потапања, истиснула свест у васељену, схватила сам да чезнем за дрводељом. Имала сам осетљиве снове, па би ми сан на чврстом рамену, добро дошао.

Пре него што си ме пољубио, издељао си постељу од ружиног дрвета. Занемела сам! Усне су проговориле језиком духова, који се лагано ослобађају. Од силине пољупца, ноћ је скинула капу!

Гледано кроз црвенкасте зраке, само нас љубав преображава у божанствена бића. У оно изрециво, што боли. У оно неизрециво што трепери и обнавља нам крила. Није важно, на којим ћемо се крајевима пробудити. Важан је занос, са којим почиње бајка.

ОН!

Ратна морнарица се ангажовала око новог пројекта, галеб је постајао „камиказа“, али не баш обичан галеб. Главномандујуће официрске гвоздене главе су биле незадовољне стварањем живог, дресираног торпеда од делфина. Десио се крах пројекта на терену и кренуше у ваздух не жалећи паре. Проблем око злоупотребе делфина направише им и друштва за заштиту животиња. Планирано или не, дошло је до цурења информација: слободни медији... Но, сад ће да крене нова игра смрти. Иде на прихватљивији, друштвено коректан начин: наука из лабораторије ће све савршено да одради! Научници су у лабораторијским условима рутински стварали савршено морнаричко оружје: галеба! Неухватљив у лукама и на отвореном мору, био би смрт за све ка чему би се усмерио. Киборг одавно постоји, зна се за разне шпијунске бубе...

Дивно је тајна војна вежба кренула, фантастично су дејствовале летеће бомбе – спој ГМО&природних галебова и врхунске науке. Експлозија за експлозијом, сви модели су прецизно погодили мету! Остао је најбољи модел, дозволио је да га помиљују пре самоубилачке мисије...

И одлетео је у слободу, он – поново створен галеб: Џонатан Ливингстон.

САПЛИТАЊЕ ПРВОГ ПОЉУПЦА

Не ваља кад си отворен, не ваља кад си затворен, не ваља кад откриваш, не ваља кад ћутиш, не ваља кад не памтиш, не ваља кад слутиш... Није довољно што се сам преиспитујеш, стално си на видику онима који немају кад да се позабаве испразношћу својих живота, али зато имају и те како воље да се позабаве тобом и честицама прашине из твог дворишта које ветар наноси у углове незаборава.

Такви некако пре сазнају оно што би требало тебе и твог унутарњег живота да се тиче. Ти ниси довољно на опрезу, стидиш се да баш свуда завириш, да се и оном што не заслужује дивиш. И, у том случају, биваш изопштен. За тебе се не нађе карта, време да будеш саслушан, не примећују те сем ако нешто дебело не упрскаш или, не дај боже, добро урадиш да не могу, а да те не похвале, макар цедили позитивне речи кроз зубе, тихо. Хтео, не хтео, осетиш такве вибрације. Од крви си и мяса. Продукт си људског рода, а он још увек и осећа, и мисли, додуше, неко накарадно, неко не, али не можеш на то утицати, чак и кад би се потрудио из петних жила. Свако има право да типује на оно што му у одређеном тренутку одговара, или доноси поене. Нису сви Арно Гујон, или наше горе лист, Новак Ђоковић, да, од младих дана, мисле и на потребе других. Шта су гра-

нични прелази за људскост? Не постоје. Нема их. Тачка.

Велика тачка. Само, и такву, треба да уочимо и да се о њу не саплићемо, као о први пољубац, или још горе, да је не шутнемо. Опредељени за рушење баријера, искашљаћемо из плућа неко зрнце оног песка нагомиланог наносима ветра, умотаног у суво опало лишће које кишне капи слепљују.

УЛОВ

Након два дана чекања на језеру, у самоћи планине, по киши и ветру, најзад је загризла. Два дана одмора, без телефона, незадовољних муштерија, одморило му је душу. Борио се преко сат времена и када ју је најзад мередовом извукао на блатњаву обалу, остало му је само да се прљавом руком чеше по глави. Имала је сигурно петнаест кила, борила се као шаран и личила је на шарана, али...

Пресијавала се, не као лињак, или пастрмка, сијала се као да је од злата.

„Ништа ме не гледај, ја сам златна рибица“, рече, закашља се и поврати део језера.

„Рибица?“

„Па и рибице порасту, будало, него знаш и сам како иде даље, ти ме пустиш па ти испуним три жеље.“

Он седе на пањ и избуљи се у рибетину.

„Уф, какав улов, па зар све ово да поквари глупом причом... Можда халуцинирам, мада од јуче нисам ништа пио...“

„Ајде, ајде, немам цео дан, шта 'оћеш, јахту, ауто, Бахами, смисли се, смрзо' се у овом благу!“, рече и праћакну перајем.

„А јел' можеш ишијас да ми средиш, боли ме годинама, то би волеоо...“

„Би волеооо, ал не мож! Ја сам златна рибица, нисам ортопед! Само уобичајно, кола, куће, лова, путовања...”

„Ма шта ће ми Бахами, сјебана ми леђа, баш ћу тамо да уживам, кола већ имам.”

„А лова за децу?”

„Ма деца већ раде а паре би их само исквариле. Нека имамо довољно...”

„Е, а неки мерцедес, теренац”, почела је да паничи видевши да устаје и да се хвата за дршку ножа за појасом, „аутоматик, погон на четири точка, чујеш!”

„Превише електронике, ко ће са тим да изађе на крај, извини, али ускоро ће Никољдан, знаш, постимо на риби...”, рече клекну поред рибе и док ју је једном руком држао за уста, наби јој нож између пераја, право у срце.

И док се крв мешала са блатом, гледао је како умире и како јој се живот у очима гаси, поново уживајући у тишини беспућа.

КУПС ДИКИЛИ

Кад ја нешто себи утувим у главу, то из ње не излази док не остварим наум. Како да испуним све услове за пензију кад сам дизајнер, то јест, физички радник. Одем код доктора опште праксе, одглумим таман толико да ме упути код неуропсихијатра.

Нађем ја сутрадан собу 66. И, чекам. Да се стварно разболиш, ма, да полудиш. Ипак, ко чека, тај и дочека. Прозваше ме. Унутра, две докторке, права и она што краде занат, пропелерка. Права цвркуће: „Изволите, господине, седите“.

Рекох јој да ја нисам господин већ дизајнер, физикалац. — Господин, господине, значи, сви смо деца господња. У Енглеској се и просјак ословљава са господине — подучи она мене. Мене, који зна ко је написао песму: *Магараца, магараца ми дајте!*

— Ја да се правим Јенглез. Слатка сестро, одбијам — побуних се.

А она ће: — Ја сам докторка, сестре су на шалтеру. Ово је моја колегиница, волонтира.

Рекох јој да ми је драго што плавуша свира, а то, сестра, доктор, докторка, да је то за мене исти кривак. Докторка пропелерка, танка к’о прут, упита ме шта ми дође то, кривак. Ја оплетем:

— Мени никад не дође, нисам од туј сорту. То је оно што ви жене немате, а много волите да га имате. То је она ствар што је поред црних ципелки и беле

кошуљке увек у моди. Још кад је кривак тврд к'о орах, ете ти мерак! Него, докторко, ово време ме убија. Причам неповезано к'о да сам врзан. Докторе, пардонирам, докторице, шта ви мислите да се са мном збива. Кад га политичари закувају, мен' си 'ладно око срца, кад ги они оладе, мен' 'вата врућица.

Она ме поштено увреди. Рече ми да сам метеоропата. Ја, па Марсовац. Она ме друга пита паметније, пита ме да ли пијем. Признадох да пијем на екс и на секс. Ех, те жене, баш су радознале. Као, за овај други случај нису чуле. Ја их учим:

— На екс је, на екс. Брзак! На секс се пије како сама реч каже, полако, с мерак.

— Чист случај за Холивуд — каже пропелерка шефици.

Ја се побуних. Нећу у Америку. Нисам ја Боби Худ. Ја сам Тодор, кукала ми мајћа.

Она танка шапну главној да сам, сто посто, луд. То сам и чекао. Затражих купус дикили па да и ја одахнем душом. Добро, не добих купус дикили, али добих некакав корпус деликти. Обе три ми рекоше да се тако вика.

РАДИША

Сунце припекло. Јован окупан знојем, а коњ Радиша прилегао у хладовину испод старе крушке. До ручка има више од једног сата, ако Ћирко не касни. Да покоси ливаду, за тако кратко време, не може. Снага га издаје, а осећа и неки потмули бол у грудима.

Таман је хтео да баци косу на последњи откос, на путу, пар метара од његове њиве, стадоше нека кола.

— Јоване, одмори мало! Погледај твог Радишу.

— Ех, лако је њему...

— Зашто, њему лако? Па није он теби газда, па да одмара и надгледа, а ти да радиш као коњ.

— Море, још горе од коња. Кад испрегнем коња, мог Радишу, он одмара. Ено, погледај. А кад себе испрегнем, упрегну ме жена и деца. И одмора нема...

БАБУШКА

Стигла је из Сан Петербурга и одмах заузела почасно место, најпрегледније и најосветљеније, то беше грешка, уместо да буде стално у видокругу, остала је засењена прејаком светлошћу.

Наизглед лепа и нетакнута, вешто је скривала тајну од евентуалних знатижељника.

Када су је нови станари избацили у подрум, распукла се, отворила и њена тајна је откривена. Носила је близнакиње неједнаке величине. Обе су рођене здраве а бабушка је била пресрећна.

РАЗГОВОРИ ПРАЗНИХ ДАНА

Хтела сам нешто да запишем, да не остане празан дан. Искочи ми Желимир Жилник, познати редитељ, отвара филмски фестивал.

А хтела сам нешто друго, о нама малима. Мислим, и о себи. Зар стварно више немам материјалних жеља или сам се помирила са могућностима. Па као задовољна сам. Скинем резервну хаљину са чивилука (имам их сличних од памтивека), у сваком цепену руж. Кад решим да изађем из своја четири зида, урамим осмех и кренем.

А и када изађем, сетим се Тарабића. Некада сам замишљала да нас на земљи бити неће. Можда и неће, доћи ће неки туђи. Али човека нећете моћи срести (говорили су), онако стварног са ким ћете умети да поделите причу. Случајности нема, одавно знам.

Добар дан, господине Жилник! Баш Вам хвала што стигосте у мој пусти дан. Вечерас очекујем Матију Бећковића, ако ми интернет буде у функцији. Сита ћу се наслушати и сама са собом испричати.

КУТИЈА ЖИВОТА

Зашто ме тако гледају? Тако различити погледи. Неко ми се смешка, неко се мршти, неко ме гледа сажаљиво. Погледи различити, а, ја, увек исти. У чему је ствар? Никада нећу разумети ове пролазнике.

Нисам бирао ко ће ме родити, нити где ћу се родити. Цела судбина ми се зове картонска кутија. У једној спавам, неке скупљам да се прехраним, а ова најмања стоји послушно пред мојим ногама и чека на милост пролазника.

Седим и просим. Молим, благосиљам. Поклањам искрен осмех и дубоку захвалност. Пружам руку као вапај, спреман да ме неће чути, да ће ме псовати, грдити, или можда ће милост уделити. Толико сам дана провео на улици гладан и бос, толико пута доживео прекор од пролазника, а никада се нисам навикао да зло у људима постоји. Никада се нећу ни навићи.

Своје сутра не видим, свога јуче не желим да се сетим.

Тако остајемо моја кутија и ја заједно. Све је у мени, и све је у њој. Празна је као и ја и чека да неко нешто удели, као што и моја душа чека дародавца искреног осмеха. Обоје чекамо нешто.

То нешто...

Светлана Нешић

ГODOVI

Испреплетани годинама стоје чврсто на тлу. Из дана у дан јачају. Осликавају време, пролазност, живот. Њишу се. Одолевају олујама и неизвесној судбини. Опстају...

Јелена Николић

BUMPIN' ON SUNSET

Тог лета Јарамију се савана чинила никад про-
странијом. Сунце је падало по њему. Ходао је кроз
спаљену траву босим ногама, а она га је мило грепка-
ла по већ незнатним ожиљцима.

Под руком је носио грамофон.

Ушао је у колибу и скоро да је узвикнуо по-
здрав. Но, схватио је да за тим још нема потребе.
Стигао је први.

Чинило му се да ваздух унутра мирише исто
као пре нешто више од пола века, само са мало тру-
лежи. Док чека, решио је да се позабави кућом.

Ваздух је постајао хладнији. На грамофону је
свирао цез.

Тог лета Јарамију су антилопе изгледале никад
брже. Неколико пута је пожелео да пође за њима, да
удахне целу равницу, али, бојао се, одлутао би дале-
ко и они би могли отићи уверени да он никада није
ни свраћао кући. Зато је у сумрак седео на прагу и
дељао фигурице од дрвета.

Неколико пута му се учинило да их види како
долазе наспрам горућег афричког сунца. Ипак, то се
само тугаљиво светло саванског сутона поигравало са
његовим чежњивим очима.

На грамофону је свирао цез.

Лето је бивало све топлије, а онда све хладније.
Јарамију се учинило да та свежина продире кроз ње-

гова прса, но знао је да они увек поштују договор. А овај је био стар нешто више од пола века.

Земља је мирисала много боље него што се сећао и то га је остављало без даха док му је срце убрзано лупало, чини се, у ритму бубњева из прошлости.

Тог лета, у освит двадесетог века, Јарами је био једини који је прешао праг те колибе. Међутим, договорили су се да ће се срести овде и он није превише бринуо. Зато је још дуго седео на прагу са саваном у плућима и пожаром афричког сутона у очима.

А на грамофону је свирао цез.

ИЗЕЛИЦЕ И ПИЈАНИЦЕ

Дошли су. Све су попили. Све су појели.

Дошли су политичари на четири године? Све су појели, све су попили и потрошили.

Ја сам остарео. Не могу ништа да зарадим. Попио бих, појео и нешто потрошио, али немам чак ни за лекове.

Србија је у експанзији? Идемо напред. Тако кажу ови што су дошли на четири године. Ја их добро препознајем. Они су доживотни!

На данашњој мојој сахрани људи су се смејали, пили и јели.

Одазови се на своје име. Не слушај лажног пророка. Прослави крсну славу. Ако имаш правог пријатеља, позови га. Док има места за њега. Доћи ће твоја досадна родбина. Ја једва чекам да ми дођу кум и моја деца.

ОЧИ

У посластичарници жамор, гласови деце и одраслих, смех. Посетиоци наручују више но што могу да поједу. Кад виде да су се прешли, на тањирима остају изокренуте шампите, разроване баклаве, располућени индијанери беживотни као на неком гробљу слаткиша. У самом дну, за столом с краја, седи дечак чије је године тешко одредити. На његовом тањиру је једна, мала тулумба, а поред чаша обичне воде, чесмоваче. Помало мутна, вода из чаше баца чудну траку светла на малу виљушку којом дечак полако и прецизно одваја парче по парче колача. Гледајући испред себе, сваки залогај посвећено ставља у уста. Мало - по мало цела, мала тулумба нестаје из тањира. Шећерни прелив у ком се налазила, следеће је што дечак виљушком покушава да поједе. Међутим, то му не иде од руке. Како нема шта да га задржи, прелив са виљушке клизи назад у тањир. Из десетак упорних, смирених покушаја дечак успева да доскочи овом проблему, након чега уредно одлаже прибор. Затим, као да је у чаши најдивнији нектар, приступа испијању, гутљај по гутљај. Уживање које осећа док му капи воде клизе низ грло, огледа се у танким линијама око очију које се у тим тренуцима, чини се, посебно набирају. Након последње, драгоцене капи полако, ситих очију, изађе из посластичарнице.

Динко Османчевић

ЕКСПЕДИЦИЈА ЈУПИТЕР (ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КОСМОНАУТА)

Било нам је потребно скоро четири године, Гендију, Руслану и мени. Користили смо повољну констелацију планета и других небеских тијела и у космичком снукуру, нашим шатлом Восток 110, прошли смо поред Мјесеца, Марса и безбједно се провукли кроз астероидни појас.

Четири године одрицања, аскетског живота, али сада нам је Јупитер био на длану, огроман, величанствен, неописив. Па ипак, нисмо се предуго дивили овом доброћудном диву. У орбити око Јупитеровог мјесеца Европа, радар нашег Востока открио је нешто, објекат који је могао бити дјело неке напредне ванземаљске цивилизације. Усмјерили смо шатл ка Европи, а наше узбуђење је расло. Да ли смо ми то одабрани за први контакт? Објекат је постајао све јаснији на нашим мониторима, наликовао је на чувени Монолит из Одисеје, Артура Кларка, црн, гладак квадар. На њему као да су била слова, нешто је писало! Ма, да ли је то могуће? А, слова су ћирилична и постају читљива: Србија до Јупитера.

СВЕТЛОСНИ КРУГ АВАЛОНА

Космички брод је путовао космичком шумом, ношен олујом изгубио се међу галаксијама, а онда изронио на слици свемирске експедиције.

Светло брода на ТВ екрану привукло је пажњу постаријег археолога. Челична боја цинебара блистала је под рефлектором у бојама најлепшег спектра помешаног са црвеном опером, тај спектар памтио је он годинама, тражио га на интернету, штампи, старим књигама и енциклопедијама, а сада кад га је опет угледао, јавила му се једна мисао.

— Ја морам стићи до тог брода светлости!

Одавно је био припремљен за свемирску експедицију.

У гаражи спавао је дугим зимским сном његов тајни пројект – мини летећи брод.

Простора је било тек толико колико заузима један пони бицикл, само са кровом и кабином да батерије не смочи свемирска киша.

Није се плашио лета, већ је он усавршио бешумно летење узлећући безброј пута из поља сунцокрета, тамо крај његове викендице на селу.

Вечерас, ево, са Авале узлеће он да потражи и да врати изгубљено светло Авалона.

Причали су му давно, постоје врата Авалона која отвара само светлосни круг цинебара.

Да ће Авалон опет заблистати старим сјајем, није било више дилеме.

ДИЈЕТА ОД СВЕТА

Коста Ломић има вишак килограма. Не воли савете пријатеља како да смрша.

Креира своју дијету. Доњу половину фрижидера треба испразнити. Горњу напунити омиљеним намирницама. Сиревима, поврћем, месним прерађевинама.

Чим осети глад, Коста седа у испражњени део. Мирис бајате хране ствара осећај мучнине. То му убија апетит.

Коста Ломић све чешће одлази у хладњак. Више га не мучи глад. Подешава температуру, уноси јастуке, инсталира осветљење.

Коста Ломић проводи срећне сате. Избацио је укварену храну изнад себе. Конзумира освежавајућа пића без додатог шећера и воду. Испражњени простор попуњава књигама. Уместо месних прерађевина – филозофија. Уместо поврћа – белетристика. У вратима, тамо где су били сиреви, јаја и млеко – поезија. На дохват руке.

Коста Ломић по цео дан не излази из фрижидера. Изгубио је килограме, не приметивши. Изгубио је и пријатеље који деле добронамерне савете. Све и да га виде, не би га препознали.

Коста Ломић сасвим се изменио. Што због малог броја преосталих килограма, што због великог броја прочитаних књига.

БИВШИ

Он: Супер што је пристала да се вози са мном, то већ, ваљда, нешто значи. За почетак, крени у неку причу, опуштено, не мора да се види колико ти је стало. Изабери неку тему, неутралну, лагану. Можда неки трач о заједничком пријатељу. Ко би био наш заједнички... Нека књига, филм... Не ваља ова тишина, нешто се мора прозборити, уф, али шта, о чему? Да је позовем на пиће, не мора баш одмах да оде кући. Ако не прихвати, шта онда, онда је све завршено, или? Па да, морам изосола, али како, шта да кажем, чиме да почнем? Кажи било шта, не вреди чекати, она неће прва проговорити. А град је све ближе.

— Је л' помислиш некад на нас? — коначно је та непријатна тишина прекинута.

— Логично, били смо дуго у вези.

И то је то. То је њој логично. Само због тога што смо некад били у вези, она ме се сети. Нема ту емоција, носталгије, ничега, попунио си део календара у њеном распореду и отада си архивиран. Па, добро. То је истина. А нада? Да ли стварно умире последња? Или са пољупцем за лаку ноћ.

Она: Хвала богу што се осмелио да ме повезе. Баш и није неки ауто, али ко зна каква је његова прича. Лепо је поред њега, сва сећања се враћају. Да, били смо млади, и... зашто смо оно раскинули? Нема везе, сад смо ту. Још увек добро изгледа. Има лепе

руке, густу косу, као што је увек имао. Зашто ћути, ваљда не очекује да ја покренем разговор? А и о чему бих? И не желим да се намећем. Да ли смо постали потпуни странци? Је л' има у овим колима нека музика? Нема. Аха, изгледа да ће коначно нешто да каже...

Па, шта да му одговорим? И сад опет ћути. Не верујем да му се не допадам. Зашто њима увек недостаје храбрости. А баш ми је сладак. Стигосмо. И сад, као, треба да се растанемо? Морам да га цмокнем, макар ми то било последње. Па ово је баш било добро. Да поновимо. Можда ипак има наде за нас.

Драгана Паулсен

КОНЦЕРТ

Има још пола сата. Горе у хали концерт се спрема. Црвени дебели тепих протеглао се преко степеница. Напољу веје снег, а овде је тако топло. Имамо среће! Чује се соло саксофонисте и весели ритам нове, али већ познате песме. Вредно се радило за улазницу и знамо, баш као и увек, вратићемо се кући са којом новом бором од смеха и сећањем на дланове црвене од тапшања. Неке ствари трају вечно. И дан данас као да је јуче било.

БОЖЈИ ПРОЗОР

Уским, стрмим степеницама попели су се до мале цркве на брду – претесне за двоје и њихову љубав. Посматрали су Сунце, небо и лагуну које као да су биле урамљене прозором цркве.

„Не знам да ли верујем у Бога, али сада, овде, са тобом – могу да умрем срећна!“, рече она.

„И љубав је од Бога!“, одговори он и пусти љубав кроз мали прозор цркве да се споји с лагуном.

ХОДАЛА САМ ДУГИМ ПУТЕВИМА

Е ти и овај живот, и тугу и радост и све, и судбину моју лепу циганску, бачену на калдрму и црну киталог кафе без добици. Муку ти пољубим, колико је мало среће, а мало нам фали, ка да смо сјebани у памет, нешто не штима, баш да га јебем шта је, и све је добро а ништа не ваља.

А мени се то само у картама осмехује срећа на отворени путеви, па сам на њима и њега с ватру у очи средла, весели ми се минца под сукњу, можда ми пред закон и трећи човек постане, јер први се мужеви у воду бацају, то тек само сирочићи остају да по нас трагају за травку русавелу што безбригу невиђену доноси.

И све знам и видим а ништа не могу, угаснула је бескрај мусавог детињства у нама када је нанина меквица с пијаце била срећа, порасли смо и еве смо шта смо, кроз кало си бауљамо покисли и снуждени, нервозни, и јебеш живот, ка да смо у некој проклетињи, зинуло нам дупе и све би хтели да имамо па те и немамо ништа, као озебли сунце сањамо радост богатства, гди радост није, и тугујемо од љубавни јадни и жалобни смо у усамљеностима, кроз ћорсокаке си ходимо не видећи ништа, сударајући се међу се, у себичности и мрзости, подсмешљиво у себи гракћући на сличнога што наспрам нас је, с друге стране тараба, и презирући га из дна душе, али то не показује-

мо, кезимо се смешком и љубазно мимоилазимо на досуђеним нам путевима, и не можемо од себе отићи, нигде, а ветрови односе дане, као разбацане карте прорицања, то ме је само ова ракија понела, и не знам ништа, тек претурам ове ђинђуве, док сам још жива, а још сам, и ту смо где смо и гди ћемо, а после ће бидне шта бидне, ки ће га знати.

ГВОЗДЕНИ ПУК У ПАРКУ

Распоредили се, погинули из пука на једном бојишту. Овде, у парку, разбацана тела двеста деведесет и шест младих Срба, првог позива.

Давно их је земља српска, албанска, грчка, македонска, утопила у себе, а бели мермер је над земљом у овом парку, знак њихових бића и имена.

Њих нема, а петнаест мермерних ковчега са крстом на челу и зачељу, тврдо се не померају, разбацани по парку.

На сваком неколико тананих дашчица, знак неке да може сести. Седи, ако имаш срца!

Јабланичани, Топличани, Пусторечани, Заплањци, не дишу, не боли их ништа, не треба им ништа. Нема их. Нису дуго ни постојали: двадесетак, тридесетак година. Пошли су у борбу против Турака, баш са овог равног простора у Прокупљу, где ће неко касније засадити орахе. Родни су постали, хладовити, разгранали се, као и прича о гвозденим Србима из пука. Били су уместо тог пука.

А он је гинуо, смањивао се, попуњавао се, па опет гинуо. И остајао гвозден. На ратишту остајао док се не погине, или победи. Гвоздени.

Пук је стигао на Колубарско бојиште, у битку на Церу. Водио га је Миливоје Стојановић и погинуо са многим борцима. И мртви и преживели су тада по-

бедили јер су зауставили надирање окрутног непријатеља.

Миливоје Стојановић и гвоздени пук су официру и композитору Станиславу Биничком ушли у памет, у душу, у његово цело биће. Компонувао им је марш, корачницу: „На Дрину!“ Он је у њима видео део величанствених Срба.

Остајали су на великој ширини јужне Европе и својим нестајањем затирали родни праг. Паповић Зарију из Маровца у Јабланици, на Солунском фронту су погинули синови: Пејо, Марко, Сава, Раде. Све што је имао. Дом му се затро, огњиште угасило.

У овом парку мир, непокрет, чврсто стајање као да га је притиснуо живи гвоздени пук. Ораси су посечени да би надгробно гробље гвозденог пука постало парк.

ДАН ПОСЛЕ ЉУДИ

1.

Киша поново пада.

Новине на полици трафике иза аутобуске станице натопиле су се.

Наслови се растачу, а слике губе боју.

2.

На семафору је зелено. Аутомобили не мрдају, и камиони стоје.

3.

Златни ретривер њушка тротоар на углу улице.

За њим се вуче поводац.

4.

Славина над кадом капље.

Кап, кап, капље.

5.

Врата продавнице пића су отворена, на њима пише РАДИМО НОН-СТОП.

Испред су послане гајбе са празном амбалажом.

На зид је наслоњен црни кишобран.

6.

Плафонски вентилатор се тремо окреће.

На шанку су нанизане три кригле са точеним пивом, шоља са напола испијеном кафом и преврнута чаша.

Цигарета је у пепељари догорела до филтера.

7.

Ветар премеће провидну најлонску кесу преко дечјег игралишта.

8.

На стакленом столу остављен, телефон пиштањем објављује да му је батерија готово празна.

Напоследку се гаси.

9.

Покретне степенице лагано се успињу ка спрату тржног центра.

Ништа друго се не чује.

10.

Врабац слеће на терасу, радознало криви главу док посматра одшкринута врата стана.

Одлучује да одскакуће у помрчину собе.

Не примећује мачку што га вреба.

ЕКОЛОШКА БИЉЕШКА

— Уредница часописа се спрема да бициклом иде на посао. Жртвује се за очување средине. Што ти је еколошка свијест!

— Благо њој, она има посао.

— Чуј ово, наслов „30 еко-дана“ и тим поводом савјети: „У договору с комшијама направите врт на крову зграде.“

— Хе, хе, хе... На чему су они?

— На екологији, брате, дакле 27. савјет: „Позајмљујте књиге и ЦД-ове од пријатеља умјесто да их ви купујете.“

— Што си купила тај часопис?

— Дошле штрампле гратис!

— Шта мислиш да и ти уз књигу прилијепиш штрампле?

— "Номад на штиклама" штрампле гратис, мислиш тако?

— Тако баш, штиккле на штрампле.

— Хоћу, ал' прво ћу уредници да напишем писмо.

Поштована уреднице, можете ли за еко освијештене дописати још једну ставку? Она гласи овако: „Позајмљујте часописе од пријатеља умјесто да их ви купујете.“ Онда ћете и ви ићи аутобусом на посао, ако уопште више будете имали посао. А и шта ће вам?! Нека на посао иду обични смртници, а ви по-

Ћите у шуму да грлите дрвеће и дишете дуубоооко-
оо да бисте нахранили своју еколошку свијест. Ако
тамо сретнете неке људе, не обраћајте пажњу, то су
писци, они живе од (чистог) ваздуха. Срдачан по-
здрав!

— Е тако, још маркица. Лизни овдје.

Драган Ј. Ристић

СРЕЋА И НЕСРЕЋА

Некада давно, још у време мог бркатог прадеде Ристе чије породично име од тада часно носим, забито планинско село М. живело је срећним животом. Не кажем да није било несрећа, неродних година и беде, али, шта значи срећа, а шта несрећа.

Несрећа је што у том селу данас нема ни једне живе душе, а срећа је што урушене кровове и сабласне остатке зидова одавно нико није видео, иначе би и тај од туге отишао Богу на исповест.

ЉУБАВ

У замку илузија, вешто смештеном у лобањи наговештаја, постојиш у соби као ноћ која ме стави наспрам себе и свуче рукама које таје Месец грлатије од раздора звезде и свежњева таме, чију еротичност откључавају јуриши сумрака и јутра запостављени и заробљени у твом погледу, кога саплиће ноћ и баца га на гомилу свих ломача нашег заједничког времена, које гори излазећи чврстим кораком из облика наше прошлости.

Твоје лице, загуби време чепркајући по згаришту ове ноћи, сећајући се распореда свих илузија у тој соби.

Моје лице, остаде засуто бунтовништвом једног анђела који жонглира са смрћу и са животом урањајући у напраситост звезда.

НЕБЕСКИ ВАЛЦЕР

Није више осећала руке и ноге, није осећала своје мршаво тело, али је осећала бол. Бол у души. Сећање је било њена казна, а није могла, ни желела, да избрише трагове писаног обећања које живи у њој скоро тридесет година. Он је крив! Он, само он, његов поглед, који се уселио у њено девојачко невино срце, у сећање, у душу која се грејала на погледу официра краљеве војске, Огњена Пејовића. Кад год склопи очи, Катарину пробуди његов дубоки, бадемасти поглед, и сети се свега. Видовдан је очекивала са нежним женским надањима, са сузама радосницама које су најављивале њихову веридбу, али је тај дан донео лоше вести. Атентат! Јулски ултиматум! Рат! Велики рат! Није било времена за опраштање. Његово кратко писмо, и златна бурма у њему, замениле су речи којима се надала. Постале су јој ослонац у чекању, у упорном гледању према каменитом острву у плавом мору туге. Прелеп, одлучан поглед, у који се неизлечиво заљубила, заспао је на дну Јонског мора, на сагу вечног бола, у модрој, сузама изатканој таласастој тишини. Њено тело није издржало тужну вест, издале су је ноге које су чекале валцер, издале су је и руке којима би га нежно грлила, али је није издала душа око које је носила бурму са његовим именом! Није је издало сећање! Надала се чак и сада, на самрти, док је свећа треперила изнад њене главе, док је

склапала очи призивајући његов лик, његов продоран бадемасти поглед. Док су се кидале последње нити са овим светом, видела је његову пружену руку за обећани плес! Њихов први валцер. Мислима је запловила свечаном двораном Старог двора. Сјај и раскош! Скупе, прелепе тоалете, које су нечујно клизиле по сјајном мермеру, свечане официрске униформе, његове беле рукавице, а њене сребрне, до лаката, јер су и њена прелепа хаљина, као и лепеза којом се нервозно хладила, биле у боји сребра. У дворани су се размењивали очарани погледи, било је нескривено срећних, али и љубоморних погледа у предиван, заљубљени пар. Нежно га је гледала у очи док му је пружала руку, док му је пружала себе да одиграју игру живота. Душе су се препознале, слиле у једну, погледи су се мазили уз музику симфонијског оркестра, док су ноге лагано клизиле ритмом валцера. Још један окрет и небо се прострло пред заљубљеним душама. Постало је њихов вечни подијум за плес...

Јован Рукавина

УЛИЦА ДЕТИЊСТВА

Улица детињства. Лето у повоју. Млечни ресторан. И кикирики. И прва цигарета. Свежина ноћи и лета. Недостаје сета старости. И бола улице која пут за дан затвара ноћним узнемирењем. Свет који се отвара пред очима дечака, затвара видике искуством и пролазношћу. Поглед унатраг је слика срушене улице и непостојања куће која је светлела у рана јутра детињства и одрастања. А сада прах и пепео, згариште илузија и горчина поједеног слаткога. Од шљива.

ИСТИНИТА БАЈКА

У давању љубави, бризи и помагању свима он је био јачи и од најјачег џина. Али, ми, његови најближи, то нисмо ни могли приметити јер смо са њим живели као у бајци и у облацима. Тек када нас је изненада напустио и он отишао изнад тих облака, схватили смо да нам је живот престао да више буде бајка. Уместо дивног плаветнила неба и светлости сунца, једино су нам остали тамна магла и смог од дима. И тада смо схватили да нисмо имали право када смо га грдили што уместо на себе мисли само на друге. Па тако у овој нашој заједничкој бајци, само крај постаде неподношљив и превише реалан. Зато треба разумети да свако може себи допустити да му живот буде бајка, али једино ако и другима помогне да заједно у њој уживају. Јер рај на небу се једино може освојити малим даровима у љубави и разумевању онима који жуде за малим делом њега на земљи.

КАКО СА ОДРАСТАЊЕМ

Живот је за одрасле људе. А шта је са онима који никада не одрасту, који остају вечита деца? Како они да се сналазе кроз живот? Они сакупљају делове својих сећања и помоћу њих траже утеху и спас. Али, то не води никуда. Они то знају, али не умеју другачије. И тако су сами себе заробили и неиспуњеним сновима и идејама које никако да доврше. Тумарају по сећањима и плаше се. Бољи пут не препознају. Остају заточеници својих неиспуњених снова. Покушавају да се поистовете са околином, али им то никако не полази за руком. Зато настављају даље како знају и умеју и трају онолико колико су им снови јаки, макар и недостижни. Памте, сећају се, не заборављају, углавном, живе у успоменама. Тамо је бар сигурно и ништа се не може променити.

ОКРУТНА ИСТИНА

Једном је моја стара тетка затражила да је водим код доктора. Умислила је да болује од срца.

После подужег прегледа доктор јој весело саопшти:

— Од срца нећете умрети, госпођо. Живећете најмање још десет година.

Тетка се запрепасти:

— Али, докторе, мени је то исувише мало!

ГЛОГИ

На оронулој фасади, на Гундулићевом венцу,
украш настаде. Без најаве. Дизања и спуштања завеса.
Позивања на бис.

Са плоче речи чаробне, што све нам казују.

„Небојша Глоговац. Принц глуме. Чудо од човека.“

Чудака знадох. Делило нас је неколико уличних
липа. Што јунским мирисима надимају. Деликатан
бејаше у дискрецији својој. Не пита ме одакле ја у
близини његовој. Ни које сам улоге у свом животу
одиграо.

Упознаје ме са Гаврилом, сином прворођеним.
Рођење Сунчице му честитах. Што је на рукама про-
несе.

Пред кафаном, наспрам цркве Александра Нев-
ског, он и пас. Репа подвијеног. Усамљен није. Са
њим су јунаци његови. И мисли небу упућене.

А онда настаде. Последњу животну улогу је оди-
грао. Уверљиво. Без претварања глумачког.

Свакодневно наилазим. Са зида нас призива. Да
застанемо. Да се немо погледамо. Да нам се изнова
поклони.

Сада само мени звони са цркве Александра Нев-
ског. Њему сва васељенска звона брује.

Рефлектори га више не заслепљују. Он нама са
висина светли.

Властимир Станисављевић Шаркаменац

ОБРАД ИЗИШАО ИЗ СЕБЕ

Слободану Ристовићу

Почео је да пише још као млад, на поселима. Тачније, на *артијцима* за сваку прилику, али не и за сваку жену.

У војсци су га „дужили“ за текст за свако *Весело вече*. И народ и војска су се смејали. Капетан му је предложио студије књижевности, кад изиђе из армије и кад се „скине“.

А он се „скинуо“ тек кад је исцрпљен стигао жени и са буквицом. И док се она мешкољила, чекала и заспала, опет је извадио *артијцицу* и до зоре *урезивао словиће*.

Нагињали су да пише смешно, а он је то називао трагедијом. Кад га до краја нису разумели, изгубио се са *Беле Земље* и отишао у варош да објави књигу.

*

Сад га држе на узглављу са Сен Џон Персом, Симовићем и Матијом, али за њега се најчешће хватају пред спавање.

7. дец. 2016, Париз

ПОХВАЛЕ НА НАСТАВНИЧКОМ ВЕЋУ

Дошли смо до треће тачке дневног реда. Прочитаћу вам свој извештај о раду директора. Од када сам на овој функцији, све је много боље. У односу на претходног директора трудим се да свима буде боље и све што радим, радим због вас. Ви знате у каквој је дубиози била школа пре него што сам ја постао директор. Сада је све то решено. Ево, сада у тоалетима има сапуна и тоалет папира, а код претходног директора тога није било. Окречили смо и све учионице, обновили смо фискултурну салу и још много тога. Али оно што мени смета, то је да нико од вас не хвали мој рад.

Утом се јавља један од наставника и каже: — Директоре, ви то тако добро радите и сами да се ми просто не усуђујемо.

ПРИЧА ИЗ БЕОГРАДСКОГ АУТОБУСА

Петнаест сати и десет минута. Ледено зимско поподне. Аутобуска станица препуна људи који се завијају и заклањају од међаве. Гледам кроз слеђене трепавице како греју смрзнуте прсте и цупкају с ноге на ногу узалуд покушавајући да се угреју. Из облака пахуља појављује се дуго очекивани аутобус и сви се гурамо да што пре заузмемо колико-толико топло и заклоњено место. Аутобус полако креће и одмиче низ слеђену улицу, само повремено застајкујући на станицама, где неко изађе, а неко други уђе и крећемо даље. Госпођа са шубаром дремуцка наслоњена на прозор. Тишина и топлота омамљују, и млађем човеку што стоји држећи се за наслон седишта склапају се очи. Негде напред заплакала је нека беба. И опет тишина и људи који стоје стиснути у полусну. Онда се отварају врата и нагли налет хладног ваздуха их отржењује. Човек у сивом капуту кашље не заклањајући руком уста. Око њега неколицина гуњћајући негодује, изненада тргнути из обамрлости. Последња станица. Ужурбано устајање и гурање између стиснутих, промоклих капута и торби. Отварање врата и сав тај уморни и прозобли свет излива се у ледени сумрак засвођен вејавицом. Возач затвара врата, а њихов звук шупље одјекује испражњеним аутобусом. Још секунд-два и он нестаје у мраку.

ЦЈЕЛИНА

Био је сам...

Први пут након толико времена...

Мислио је да је то срећа!?

Ослободити се свега онога што га стеже, што га
гуши!?

И породице и пријатеља...

Тада је мислио да је то тако...

Схватио је у овим самотним тренуцима...

Све има свој смисао...

Није га то стезало, није га гушило...

Не...

Напротив...

То га је држало у цијелини...

Чврсто и сигурно...

Да се не распадне....

СЕДМИ ДАН КОШАВЕ

Побећи.

...

Чаша вина. Две. Страница у машини. Ветар у прозору. Киша на улици. Смисао оивичен. Куда отићи. Стазе су зарасле. Другови убијени. Љубави сачрањене. Песме написане. Куда отићи. Сузе су исплакане. Речи сажвакане. Језици обамрли, храпави. Побећи. Ноћи су проживљене. Реке попијене. Оне сведене на сенке. Клиторисе. Коме отићи. Побећи.

Књиге давно прочитане. Никада написане. Редови празни. Реченице лаке. Фразе меке. Редови. Редови. Чаша вина. Ипак, две. Смисао оивичен. Ветар у прозору. Страх у грудима. Туга у очима. Крик на уснама. Крик на уснама.

Корак. Два. Пет. Куда отићи. Побећи. Треска вратима. Кораци. Степеницама. Бетонским. Коме побећи. Празне улице. Гробље метрополе. Мокри плочници. Хладан ваздух. Ноћ. Седми је дан кошаве. Отићи. Далеко од себе. Далеко од себе.

...

Од себе.

ОДРАСТАЊЕ

Златне и пламене боје немоћно су се повукле пред сивом, презрели и изгажени плодови на путевима су ишчезли, није било ни кошпица, узалуд сам их тражио и оне су се вешто завукле испод наслага лишћа, сељаци су терали од себе тугу бистром лозовачом а ми све то нисмо ни примећивали. Имали смо плаве кишне цераде са капуљачама и гумене чизме, киша нам није сметала, напротив, радовали смо јој се, изазивали је, изругивали се са њом. Скакали смо са брешчића у локве, цераде би се шириле као падобрани, онда смо отрчали низ падину као три плава скакавца и застали у потоку, поносни смо на гумене чизме јер вода сеже тек до половине, жалимо што није већа.

Кад се враћамо из школе, поток је набујао, улива страх у кости, пени се, урла, прети.

— Тата је рекао да нас Илија пренесе, ако набуја — каже уплашено Иван.

— И мени је мој тата исто рекао — каже Петар.

— А ја ћу да прескочим. Ја сам одрастао.

Иван бризне у плач, потрчи низ падину према Илијиној кући, Петар га сустиже. Ја се измакнем неколико корака, стиснем шаке, удахнем дубоко, јурнем и тек врхом чизме додирнем камен на другој страни, бацим се на обалу, брзо устанем и пожурим. Тада сам одрастао.

Иван је погинуо у току НАТО бомбардовања. Није хтео да се склони док не попије кафу, кратки еспресо, мислим. Петар је погинуо у саобраћајној несрећи, био је мртав пијан. Ја понекад у сну видим себе како прескачем онај поток и помислим да су и они прескочили поток, можда би били живи. Ето, какве глупости падају на памет одраслом човеку. Сад бих волео да тада нисам одрастао.

ПОСНА ЧОРБА

Посна чорба је чувени српски специјалитет, познат не само у Србији, него и у многим земљама широм света.

Спрема се у води од разноврсног поврћа и разних зачина. Некада се служила само у време верског поста, а задњих година је постала толико популарна да је становништво Србије свакодневно припрема. Мада има и оних који себи тај луксуз не могу да приуште.

Треба напоменути да данас за прављење посне чорбе најкомпетентнији су политичари. За разлику од најпознатијих куvara, они у чорбу не стављају никакво поврће, али зато боље од куvara знају колико је треба посолити, забиберити, досолити, које све тајне зачине додати и колико је дуго на тихој ватри крчкати, а онда уз најлепша обећања сервирати народу.

Зоран Тодор

БИЛБОРД

И овог јутра погледао сам у небо и умио лице.

Увек исто лице, комад неба и део билборда
кроз који излазим на улицу привучен фотографијом
згодне девојке која рекламира телефоне.

Жмирим питљиво, намигујем лево, десно, она
се гласно смеје...

Шапућем мој број.

Ослушкујем.

Мислим, догодиће се нешто.

ДИВНИ КИШ

„...Још увек мој темперамент надвлађује моја искуства...“ – Киш

На мансарди у Десетом арондисману замишљено гледа како се дим цигарете спаја са маглом у ноћи. Борхес је уз помоћ једне енциклопедије открио читаву планету, а он је ноћас поново оживео све мртве. Вампири су прокопали гробнице, сазнали његово име које не носи никаква награда и затражили његову разбарушену главу, „очешљану као облак“. Он у волтеровској фотељи прекршта ноге, узима лауту у којој складишти све псалме, све јаде, све ожиљке, читаво искуство и држи час епифаније, кроз магичне стихове „Les Feuilles Mortes“. Фантазмагорија кестенова и баште талози се у пепео и горке орхидеје цветају по његовом грлу, док изговара име Електре или Бориса Давидовича, попут мистерије или захира. Облачи зелену блузу, костим париског суперхероја Хомо Поетикуса и обара пешчани сат. Из њега, као из некакве музичке кутије почиње да цури мелодија „Yerushalayim Shel Zahav“, као што се литература прелива преко живота. Хартија је у старој „Олимпији“ и назире се прва слова која „неће проћи некажњено“. Гробница поетике Данила К. је свуда, од Сублинице до Париза, кршећи све законе анатомије.

КОЦКИЦЕ МЕДА

Поморанце праве шарену буку кад се котрљају по калдрми. Ако су замрзнуте, боја отпада и оставља траг округлих меканих шапа.

Пратећи отиске, стижем до медитеранске кухиње, рузмарин испуњава простор између босиљка и смиљка. На столу, хладан чај у кристалном свемирском бокалу.

Кроз плаве прозоре допире шапат хибискуса и домаћег црног вина. Осећам притисак моћних безглавих таласа изнутра, из највеће дубине таме.

У фрижидеру миришу маслине и сир у уљу, узимам коцкице меда и крећем у живот без страха.

КРУГ

Све се одвијало нестварно.

Устаје из кревета, у бијелој спаваћници корача напуштеном улицом. Зауоставља се пред оронулом кућицом. С почетка га дозива, моли, плаче, преклиње и хистерично проклиње. Њега одавно ту нема. На врхунцу очаја каменицама гађа кућу. Затим, лаганим кораком одлази.

Одраз у огледалу је мршав, блијед, скоро невидљив. Такво лице прекри старом крпом и испружи се на софи у дневном боравку.

Из друге собе чула је жамор. Подигла је главу, неколико тренутака слушала, и када се увјерила да нема никога, свом преосталом снагом стровали се на кревет. Руком чврсто стегну ледени метални предмет испод јастука. Осјећала је сигурност.

— Једног дана ћеш доћи, морат ћеш доћи — понављала је шапатам, док је из свјеже ране на длану капала крв.

Није се помјерала, у положају фетуса, спуштених очних капака, привремено је одгодила бол, самоћу и страх.

Чинило се, на тренутак, да је све то било далеко иза ње.

ИМА ЈЕДНА...

Има прича о једној жени, али неки у њу верују, други не, а трећи се насмеју и кажу да је то само урбана легенда или имагинарни лик очајника.

Има једна липа на крају улице за коју неки тврде да је одувек ту; други се куну да је то посадио неки хајдук као захвалност јатацима. Неки тврде да је то заљубљени младић заувек обележио место састанка са својом вољеном, а неки тврде да је просто ветар донео семе.

Има једна клупа у парку; у ствари, више и није клупа, само метални оквир и на средини једна даска на месту за седење. Неки тврде да је то поставио унук за свог деду; неки да је наручила очајна девојка да гледа у реку која јој однесе драгог; неки да је то обична клупа у парку као многе друге, само, ето, чешће од других је била на мети вандала.

Има једна кућа, која више и није кућа, само рушевина која изазива страх. Ту се ни деца не играју; прича се да је ту живела нека баба врачара, па је неки преварени очајник покушао да јој сруши кућу. Неки тврде да је предмет свађе наследника који не могу да се договоре како да је поделе, а неки се само прекрсте и брзо прођу поред ње, јер ко зна што је таква.

Има једна земља; кажу била је царство, па краљевство, па република, па... Неки кажу да је то прича

која се мењала у зависности ко ју је поседовао; неки кажу да је ту превише крви и да зато трпи болове. Многи је нападају, откидају јој делове; сипају на њу и у њу отрове; мрзе је. Неки је воле до бола; понекад греше, па она трпи бол од њихове љубави. Али, још је ту, иако малена, иако тешко израђављена; ту је и биће увек део неке приче као и она жена, као и она липа, као и она клупа и оронула кућа.

Али жене нема, само прича; липа је ту, али можда олуја наиђе; од клупе остаде само једна даска; кућа ће се урушити на крају; а ти пишеш, само то можеш. Само немој да прича о тој земљи једнога дана буде само урбана легенда у чије постојање ће неки веровати, а неки не.

ИСКУСТВО

Знате, ја сам завршио школу и факултет. Добио сам и диплому. То је био тежак пут јер моји родитељи су били сувише поносни и сиромашни да би им пало на памет да ми купе диплому, као што је то уобичајено у нашој околини.

Кажу то је друштвено признање мога учења. Сав срећан, јер је ваљда дошао крај бедном студентском животу, кренуо сам по разним фирмама да тражим посао. Рачунао сам да је бољи усмени разговор него слање сивија преко интернета.

Нисам ни слутио да је долазак у сваку фирму једна нова школа коју до сада нисам завршио. Слушао сам пажљиво. Објашњавали су ми да друштво у фирми привређује и да мора да зарађује да би опстали. Брину над својом судбином и боре се на тржишту. У садашњим условима траже упоришта у власти. А то кошта. Лепо су ме питали, ко сам и да ли сам у могућности да допринесем пословању фирме. У којој су партији моји рођаци и пријатељи и на којим су положајима и имају ли утицаја у власти и јавним фирмама. Да ли може да се добије неки тендер и колику треба дати донацију ономе ко непристрасно одлучује коју ће понуду прихватити.

Пошто овакву врсту понуде нисам могао да им пружим, осим показане дипломе, објаснили су ми, искрено, да довољно имају брига са својим запосле-

нима и да им не треба још једна брига у виду моје маленкости.

Увек сам волео отворен разговор и није ми тешко пало овакво објашњење.

Слична објашњења добио сам и у наредних тридесет фирми које сам посетио са истим циљем.

Код тридесет прве фирме, већ и нисам обраћао пажњу на називе, јер сам механички ишао да испуним дневну квоту обилазака.

Био сам пријатно изненађен јер су ме одмах примили на разговор. Имали су пуно разумевања за моју молбу за посао и мој положај незапосленог.

После разговора, рекли су ми да сам примљен на неодређено време и да дођем сутра да потпишемо уговор о раду и завршимо остале формалности.

Одушевљен оваквим развојем ситуације, срдачно сам се поздравио са особом која се представила као директор.

Помислио сам да ипак није свуда исто јер има још фирми у нашој земљи које озбиљно приступају избору кадрова, нарочито оних коју су почетници и немају неку везу да би добили посао а нису ни чланови владајуће партије.

Кренуо сам кући задовољан, али сетио сам се, да у узбуђењу од тако добре вести, нисам ни питао која је то фирма.

Окренуо сам се да се вратим и погледам, али није било потребе.

На улазним вратима је стајала табла са натписом ГРАДСКА ЛУДНИЦА.

АБРАКАДАБРА ИЗУМИТЕЉ

Ја сам писац и изумитељ, моје вријеме тек долази. Одувијек сам вољела смишљати разне приче, посебно оне о животу у другим галаксијама, новим технологијама, роботима и слично. Била сам усамљена, а нисам вољела учити ни брисати прашину па сам се питала како су створења у другим галаксијама ријешила своје проблеме с тим. Мама није одустајала од својих захтјева за чисту кућу, а приближавало се и полугодиште и морала сам нешто подузети, хитно.

Логично је да морам направити нешто налик роботу који би радио по кући и шаптао мени у бубицу док бих одговарала лекције или радила тест. А због моје усамљености био ми је потребан и да с њим разговарам. Чим мама замаче иза врата, зарових се у оставу да видим чиме располажем на овом свом животном пројекту. Наћох отприлике све што ће ми бити потребно и отпочех поход на лаган живот. Користила сам за израду лименке од пића уклапајући их по дужини и дебљини да би мој робот на нешто личио и био функционалан. Узела сам и очев кишобран за кичмени стуб. Натегнем му двије жице и од њих наштимам руке, а двије раставим у положај ногу. На фамозне руке сам залијепила исјечене жице да имитирају прсте. За очи сам употреједила два кликера. Почео ми се свиђати те му дадох име Миу Миу.

Вријеме је било да му удахнем живот. Заљуљам робота колико сам могла и свечаним гласом пови-ках: „АБРАКАДАБРА!“ Поче се мој Миу Миу мица-ти. Убацих му у руку крпу за прашину и легах да уживам док он гланца. Био је неувјежбан и наста бу-ка у стану. Нисам се ни снашла, а већ је комшиница до нас лупала из све снаге на наша врата. Њој, иначе, није могло промаћи ништа, а и нико, јер није скида-ла око са шпијунке. Знала сам да, ако не отворим, полиција је на вратима за десет минута. Попут рада-ра, чим јој је нога прешла праг, покушавала је да ло-цира предмете који су изазвали буку у стану. Упалих и ја свој радар, али на моје запрепаштење, стан је био у савршеном реду. Како је улетјела у стан, тако је и изашла из њега без ријечи и погледала ме на изласку једном тако оштро као да сам јој појела без питања најслађи колач.

Појурих од среће претраживати стан, али робо-та нисам видјела. Нађох га на тавану. Полако сам прилазила и у најудаљенијем углу угледах два клике-ра која ми се радују. У крилу му се налазио комад картона на којем је писало помало крутим словима: „Прашину ћу брисати, али знај да мораш учити ти сама јер желим да једног дана будеш прави научник и изумитељ, а за то је потребно знање. Таленат очи-гледно имаш. Ако тако не буде, пластика од које сам углавном направљен, ће се истопити од туге.“

БЕСКУЋНИЦИ ИЛИ ВРАТА ОД УСУДА

На Бадњак су се врата затворила и више се није могло ући. Они који су остали пред вратима постали су бескућници. Мирисао је бакалар који се на мала врата увукао у Бадњу ноћ и држао кључ угођаја у својим рукама. Сједење за благданским столом скупо се плаћа, понекад постаје дуг који ће се отплаћивати до задње уре у којој је сјећање на разлоге задуживања већ одавно увенуло. О томе се не говори, то је покер на свлачење и тко изгуби, остаје гол пред вратима. И ритуали су остали голи, трепере под уличним свјетлима, сад кад су голи, види се како су крхки и нису могли спасити од пропадања оне који су се преслабо супротстављали.

Повремено се врата одшкрину и улазе они који су спремни и брзи, а они који су увијек заокупљени нечим што им одвраћа пажњу од тих ријетких и кратких тренутака, стоје и даље пред затвореним вратима и обећавају си да ће убудуће бити пажљивији.

У тренутку кад је постало јасно да је кроз затворена врата немогуће проћи више икада, кољена су им се расплакала од клечања, а ријечи изваљене на леђа као инсекти машу немоћно танким ножицама, узалуд.

Могу се ријечи свакако преслагивати, али се врата више неће отворити.

САДОВ ОКОЈЕ

Дуго је звонио телефон тог дана. Све до касно увече примам позиве. Иако је било око пет поподне, задремао сам. Из полусна пренула ме упорна звоњава. Некако сам подигао слушалицу.

Са друге стране, звонки глас ме је поздравио — добар дан — затим наставио — нисам из маркетиншке агенције — позивам бројеве редом из телефонског именика. Данима готово нико не подиже слушалицу. Чак и они који се одмах јаве, спусте је већ након десетак секунди. А ја желим само да са неким нормалним поразговарам! Има ли још таквих?!

— Куд баш на мене да налети — помислио сам разумевајући све оне који су одмах прекидали везу. Град је пун чудака — помислио сам и то, отђутах мало и отпоздравих некако. Садов Окоје поред телефона — представио се мој саговорник раздраганим гласом.

Веома брзо сам схватио да је он један од оних који од монолога не преза ни на овај начин. У потрази је за слушаоцима, публиком, прецизније речено. На граници мог стрпљења, после пола минута, веза се прекинула. Тако сам се и ја посредно уписао у „спуштаче“ уместо у публику. Садов није имао среће поново! Не знам за њега, али ја сам наредну ноћ у комаду преспавао.

ЈА НИКАД НИШТА НЕ ЗАВРШИМ ДО КРА...

Па, ја сам катастрофа. Ходајућа катастрофа. Ја сам онај тренутак кад поспеш шољу кафе свуд по свом омиљеном вуненом пуловеру. Ја сам онај момент поспаности ујутро кад устанеш на лијеву ногу. Ја сам онај досадни чуперак на врху главе који једноставно не стоји на мјесту пола сата прије него што се требаш видјети са прелијепом дјевојком. Ја сам она једна слушалица која се поквари седам дана након куповине. Ја сам једна страшна сцена првог хорора из дјетињства која ти се створи у мислима кад падне мрак. Ја сам онај осјећај засићености, кад пјесму слушаш стотину и први пут. Ја сам оних живцирајућих задњих два постотка батерије. И блиједа танка цртица wifi сигнала. Ја сам дебела стара лектира од пет стотина страница која ти се уопће не чита. Ја сам неиспаваност због комарца који те је читава ноћ будио. Ја сам нервоза пред испит и спарина прије кише. Ја сам грозни звук школског звона и оштрог шкрипања креде по табли. Ја сам онај гадни возач аутобуса који те не сачека док пређеш улицу иако си сав покисао од изненадног љетног пљуска. Ја сам неслана шала и грч у нози.

ПРОТЕКЛИ ДАН

Коначно затварам врата и вукући тешко ноге, долазим до софе, која ме беспроговорно пушта да се, још у од кише мокром капућу, сручим у њу, покушавајући свим својим преосталим снагама да утишам немир протеклог дана. Возач трамваја који псовкама грди дете што је уплашено застало на средини пута док га једна жена грубо није одвукла на тротоар; продавач новина који зева и притом гласно подригне; у канцеларији секретарица која са непознатом особом говори о мени на ружан начин и тек када ме опази, замукне уз благи уздах; пар телефонских разговора без већег значаја; састанци на којима већину људи не распознајем, али се сви претварамо да смо пријатељи из детињства радујући се добитку који можемо један од другог искамчити; поново телефонски позив, али овог пута са женом која одбија да се представи и која ми чита стихове Мајаковског; одлазак код пријатеља Л. на славље тридесетог рођендана где срећем, како ми Л. са страхопоштовањем описује, неколико особа важног утицаја који би ме могли повезати са другим особама од значаја, а они опет извршити утицај да се моја драма игра у позоришту – један од њих ме помеша са услужитељем и говори ми надмено да му донесем „оног доброг вина из подрума“, након чега му доносим воду и заспем му у лице а он зине од чуђења, што Л. примети и као куче

се крене извињавати у моје име говорећи да сам пи-
јан, што ја већ полако и постајем од загушљивог ва-
здуха, пријатеља који се унижава, људи који говоре и
који својим речима заглушују моје мисли толико да
осим животињског инстинкта, који ме наводи да учи-
ним, у том поквареном друштву, поквареном јутру,
послу, забави без забаве, животу без живота, неко
зло. Ипак, одлазим у хладну кишну ноћ, ка својој со-
фи где ми из таме допиру још стихови Мајаковског
којих једино не желим да се одрекнем.

ТИНЕЈЏЕРСКЕ ИГРАРИЈЕ

... Лето `97. године, пољопривредни усеви на северу Бачке увелико су били у свом врхунцу.

У маленом селу, надамак границе са Мађарском, живеле су две породице, и у њима тинејџер Драгослав и шестогодишње дете по имену Иван.

Драгослав, млад момак од шеснаест лета, прави пубертетлија, увелико је маштао о свом првом сексуалном искуству, сасвим нормално, зар не?

Но то не би било страшно да ту своју жељу није желео остварити са дететом. Тада прве комшије, два малолетника, неретко су се „играли“ игара за одрасле, а све то како би Драгослав испунио своје дивљачке жеље.

Немали број пута, када год би се указала прилика, Драгослав је долазио по Ивана, под изговором дружења и играња, а шта се дешавало у другом дворишту, само птице селице знају... Драгослав је од малена волео да експериментише електроником, те му није било тешко да пронађе изговор зашто би Иван боравио са њиме по читаве дане.

Кад год су се дечаци дружили, Иван је преживљавао силовање, а никоме није смео ништа рећи, или, не дај Боже, коме се пожалити.

Кад год би се дружили, Драгослав је Ивану изричито напомињао да никоме, али никоме, не сме да каже, а поготово не својим родитељима, о њиховим

играма, то је тако и бивало, ни данас када је Иван одрастао, као и на том путу, никоме није говорио о играријама из детињства.

Често се питао да ли је под грешном Звездом прошао, да би му се овакво што догађало.

Данас, млад човек, Иван живи свој живот, покушавајући да своју бол утоли у заборав, али некако не успева, често се присећа, ноћима у зноју буди, кроз паклену ватру као да пролази.

Често поставља питања Богу, молбе му упућује за опроштај грешности да га од Боли спасе.

Вреди ли живот, оскрнављен живет?

Непознаница је.

АЛЕ

Але су ватру бљувале у машти наших предака. Старци су о њима причали, као да су их видјели. Ми, престрашена дјеца смо дрхтали при помисли на могући сусрет.

Вријеме приповједача је прошло. Данашње але су челичне и бројне, а ватра из њихових уста стварна је и убитачна.

ЉУБАВНИЧКО ОГЊИШТЕ

— Прокисло небо бљутаве ријеке купа, брестово пруже од прозоре пуца. Иверје кише на плех куца. Под мутном мјесечином дрен сањари иње с иве — рекох сједајући на кревет поред Лене, моје љубавнице.

— Причај ми, не марим кад сам у твом загрљају гола — рече док гребенасти пламен у камин цвјеташе. Лена је горда, има бијеле образе, косу попут сунчаног лана, очи као сазрела мјесечина те ноћима снимам санак како на прашњаву цесту очарана и росна чека ме. Ја сам у оскудици, ни самовар, ни мансарду немам.

— Никада нијесам волио жену као што тебе волим. Ако бих се икада оженио, узео бих жену као што си ти, али то је немогуће — рекох пољубивши јој дланове.

— Чекај ме, па макар и неминовно се вратила — рекла је.

Неприкосновен шарм у мени је оставила. Пет година је прошло.

Показао сам јој срце како би куцало и гријало њену душу, како би прокислим уснама љубила и миловала. Бедра су пламтила у огњишту љубавничком. Нестала је као сјенка треперава, ил' к'о сутонско магновење.

Послије свих ових година чекам, она сигурно неће доћи па макар и неминовно.

ДВА ПРИЈАТЕЉА

Петроград је био под сивим, суморним небом. Обавијен маглom, огледао се у загађеним потоцима и каналима. Свако је гледао своја посла.

Једног поподнева, док се враћала с посла, Анастасија одлучи да сврати до своје пријатељице, Татјане. Анастасија је била врло повучена жена, секретарица државног службеника. Татјана је потицала из патријархалне породице и имала је своју продавницу шешира. Нису биле удате, нити су то желеле. Имале су своје каријере и једна другу. Није им се много тога догађало, али увек су имале о чему да причају.

Једног пролећног јутра су причале о дивном времену. Обе су се сложиле како лепо време ништа не мења јер је све монотono и никад се ништа не дешава. Зато су одлучиле да путују. Већ следећег месеца, возом су пошле за Француску.

Било је то једно дуго путовање. Ујутру, док су на станици чекале следећи воз, одједном су угледале тело у грмљу, одмах поред станице. Осећале су страх у костима, али морале су да се одвоје од путника и виде шта се догодило. Покушале су да пробуде жену која је лежала, и срећом, била је жива. Звала се Монет. Када се освестила, објаснила им је како се расправљала са једним човеком који ју је ударио, након чега се онесвестила. Прошло је доста времена и на

несрећну околност, пропустиле су воз за Париз. Зато им је Монет понудила да остану у њеној кући. Обе пријатељице су таман помислиле како их срећа служи.

Али тог дана кад је требало да се врате, саопштене су им ужасавајуће вести: у Русији је избио грађански рат. Дошла је нова власт, протести су на улицама, зграде и куће се руше и пале. Две жене нису знале шта осећају, тугу, страх или да им се пружа нова прилика. Али време ће све излечити, а оне нису жртве времена које ће их погазити. Док су заједно, успеће, помислиле су обе, и даље усмериле мисли к вољеном Петрограду.

ЖЕНА ИЛИ ХАРМОНИКА

Тома је био веома наочит момак. Али у сеоској средини то му није ништа значило. Један неуспео брак је само био степеник да нађе другу животну сапутницу под притиском породице и сеоске средине. Једно разочарење је заменио другим, јер млада жена није била оно што је желео нити жудео. Привидан мир је једва могао задржати. У тим налетима разочарења узимао би хармонику и свирао би. Песма је уздисала са њим и сву ону бол коју је осећао преточио би у сетне мелодије.

Увече би излазио у центру села само да не гледа у младу жену која је у њему мутила спокој...

— Изгледа да ти више времена проводиш са нама него са женом — пао је коментар на његов рачун.

Тома се горко осмехнуо. Ту жену су бирали његови, не он... Одмахнуо је руком као да се желео отарасити свега. Склонио је густу тамну косу са чела гледајући у земљу.

— Пуно пута сам се питао, када би имао могућности да бираш, шта би изабрао хармонику или жену? — осмелио се онижи млад човек да га отворено пита. Знао је причу, такође је знао да се није одвајао од хармонике преко чијих је дирки нежно прелазиио као да их милује. Звуци би допирали и до најокорелијих срца.

Тома се није двоумио, спремно је одговорио: —
Хармонику...

Одговор је био јасан... Није био потребан додат-
ни коментар.

МОЈЕ ВРЕМЕ ЛЕТИ

„Када ћу стварно да живим, да имам времена за најважније ствари, да ми мање битне ствари не одређују време и живот?“ пита се петао, стојећи у дворишту свога газде. „Бар да имам друштво другог петла, да се разговорим и заједно поднесем ово јато кокодакалица“.

„Газда је одредио, по некој глупој процени, да је један петао довољан на десет кокошака. Бато, ту је било мнооого посла! Бих страдао на послу да нису долазила газдина деца на ручак недељом, па су многе маторке завршиле у супи, тако да се моје јато свело на неких пет кока. Пет, али младих, па то је још горе! Оне маторке траже само мало пажње и то могу да им пружим, а ове младе... Ех, ни кокоши нису као некад па да трче све преко друма кад једна потрчи. Стално се лицкају, као да су мачке и само кокодачу: која си раса, колико си тешка, на којој си дијети? Укапирале да их газда не мерка за ручак ако су мршуде.“

Мисли тако петао, кад угледа газду где иде. Све коке обесиле главу па тужно и тихо кокодачу. Види петао да га газда гледа чудно, маше главом и каже: „Кад не можеш ни пет да истрпиш кока, идеш ти брајко у супу, довешћу им млађег петла“.

И тако се наш петлић мисли како ће ујутру да одспава у цик зоре, да искључи аларм пред излазак

Сунца, кад ето ти најважније ствари о којој ће размишљати – о супици. Проструја брза мисао петлу од репа до кресте, те стаде да јури коке, оне циче и беже, а газда осети моћ како га петао разуме. А при том – биће и јаја!

ШКОЛА

У Српској Црњи бејаху две зграде основне школе саграђене још у осамнаестом веку. И једна нова у Војвода Бојовићу. Давно оронуле.

После светских ратова многи се доселише. Деца су се рађала.

Беше тесно у ходницима и клупама, међу зидовима. Крпило се, подметало и потурало тамо где је почело да се руши, обрушава и прокишњава. Писали су захтеве и молбе да се почне са градњом нове школе не знајући да ништа није скупље од онога што се мора купити молбама!

Ниједан није одобрен! Само су обећавали, сматрајући да је обећање потпуно исплаћено обећањем!

А онда је за директора школе изабран учитељ Сава јер нико други то није хтео! Одмах је сео и написао писмо. Преписујући реченице из старих записника понешто је изменио, избрисао или дописао. Тако је, описујући лоше услове, додао да је у неким учионицама влага стигла до Титове слике!

Погледавши на сат, устао је и пожурио у пошту. Било је око пола два!

Кући је стигао тек после шест. Зазвонио је телефон. Мушки глас, нагласком брђана, претећим тоном упита: „Је ли ту неђе директор Саво?“

„Ту сам“, тихо је одговорио.

Онај му опсова оца мангупског што тура име друга Тита на труле зидове и не зна да он нема својих слика јер никада ниједну није насликао!

Затим рече: „Захтев је одобрен! Дођи сјутра по рјешење! И припази како и чиме васпитаваш и учиш ову ђецу како не би отишао тамо где има влаге, а нема његових слика!“

„Не марим ја за то“, поручио је учитељ.

Охолост раздваја људе, понизност их спаја.

Од те године многи се одселише, деце све мање. Поново крпе, подмећу, потурају. Из дубоких темеља влага надире. Само не знамо када ће стићи до оног места на зиду где су некада стајале његове слике!

Тамара Шурбатовић

ЗЕРКАЛО

Ако окренем огледало улево за тачно 44° , угледаћу криву линију која чини контуру твог уха.

Ако потом зажмури на десно око, подигнем мало браду, додирнућу врхом носа твоју ушну ресицу.

Нежно водимо љубав, само то нико не зна.

АУТОРИ

Азић Славица (1958, Бачка Паланка); пише поезију, прозу, афоризме, сатиру и песме и приче за децу; објавила је збирку поезије „Башта живота“; заступљена у антологијама и зборницима; живи у Бачкој Паланци.

Алексић Снежана (Београд), пише кратке приче; објавила је књиге „Одлазак 5.“ (краћи роман) и „Поглед из другог угла“ (збирка прича); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Антонијевић Зоран (1979, Младеновац), пише песме, афоризме, кратке приче и хаику. Објавио збирке песама: „Снови облачара“, „Сабор сенки“, „Срце обавијено змијом“, „Црна кућа“, „Бела кућа“. Живи у Младеновцу.

Арсов Ванчо (1961, Штип), пише песме, приче и афоризме.

Бандука Јововић Милојка (1951, Сарајево), наставник српскохрватског језика; пише песме, афоризме, епиграме, хаику песме, приче и дечију поезију; објавила четири књиге поезије: „За и против“, „Запали свијећу“, „Колијевка гавранова“, „Шавови душе“, књигу дечије поезије „Звуци дјетињства“, две књиге епиграма и афоризама: „Скривено звоно“ и „Меку душу сви мијесе“, књиге хаику песама „Свјетлост и тама“ и „У ходу“;

сарађује са часописима; заступљена у преко педесет зборника и неколико антологија; награђивана; живи у Подгорици.

Баришић Габријел (1975, Славонски Брод), дипломирао на Педагошком факултету; пише кратке приче и поезију; објавио је две књиге поезије: „Први глас наше нове опсјене“ (2006) и „Надомјестак за невиност“ (2011); награђиван; живи у Славонском Броду.

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), грађевински инжењер; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; сарађује са часописима; живи у Београду.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Бибин Милорад (1951, Меленци код Зрењанина), машински техничар; пише афоризме, поезију, хаику, приче; објавио је шест књига афоризама, три књиге поезије за децу, две књиге песама, две књиге хаику песама, и једну књигу кратких прича; награђиван за приче, песме и афоризме у земљи и иностранству; заступљен у више од сто зборника; сарађује са часописима; живи у Зрењанину.

Блажевски Тоде (1948, Скопље), дипломирани правник; карикатуриста, хумориста, есејиста и аниматор; објављене књиге: „Нула Вавилонска“ (карикатуре, 1995), „Хомо балканикус ептен занесеникус“ (карикатуре, 1999), „Јас сум виновен за сѐ“ (збирка хуморески и афоризама, 2008), „Аспекти на карикатурата“ (2014), „Воинственото перце“ (карикатуре, 2015); превођен на

енглески, бугарски, српски, турски и француски језик; живи у Скопљу.

Бојовић Ивана (1972, Зајечар), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Земуну.

Боснић Вељко, пише кратке приче; живи у Свилајнцу.

Бренчич Јоже (1950, Страхињ при Крању, Словенија), дипломирани правник; објавио двојезичну песничку збирку на словеначком и српском језику „Okugiški optimizma / Крхотине оптимизма“ (2015); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; преводи литерарне радове са српског на словеначки и обрнуто; вишеструко награђиван; живи у Врхници, Словенија.

Букарић Енсар (1968, Бутојно), дипломирани инжењер машинства; пише кратке приче, песме; објавио збирку поезије „Петизирање свемира“ (2018, у коауторству са Вернесом Манов и Нијазом Рујанцем); сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; награђиван; живи у Горњем Вакуфу.

Вељић Вероника (1942, Љубљана), пензионер; пише кратке приче; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Смедеревској Паланци.

Вигњевих Марко (1978, Београд), пише кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Видаковић Бранислав Трн (1980, Рума), дипломирани правник; пише поезију и кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Руми.

Влаховић Владислав (1963, Ровци, општина Колашин, Црна Гора), пилот; пише афоризме, епиграме, поезију и сатиричну прозу; објавио збирке афоризама: „Ноћ дугих језика“ (1996), „Увјерење о држављанству“ (1998), „Непознати извршилац“ (1998), „Ноћне море“ (2007), збирку поезије „Скитница у ружичњаку“ и збирку сатиричне прозе „(П)омамњени“; сарађује са часописима у земљи и иностранству; превођен на више од десет језика; заступљен у зборницима, лексиконима и антологијама; добитник бројних књижевних награда и признања; Члан је Удружења књижевника Црне Горе и Удружења књижевника Србије; живи у Подгорици и Бриселу.

Влајић Б. Милосав (1950, Ковачевац), новинар и публициста, апсолвент српског језика и књижевности; пише монографије, песме и кратке приче; објавио пет монографија; сарађује са часописима; заступљен у око тридесет зборника; живи у Младеновцу.

Влајковић Милан (1949, Појате – Ћићевац), социјални радник у пензији; пише кратке приче и монодраме; објавио књиге: „Балкански вигвам“ (сатиричне приче), „Не, зовем се Павле“ (аутобиографске приче), „Пас“ (монодрама), „Избори у балканском вигваму“ (сатирични игроказ), „Време поздера“ (аутобиографске приче); заступљен у зборницима кратких прича; живи у Параћину.

Врљеш Чедомир (Невесинје); пише кратке приче, хумор, сатиру, поезију и прозу за децу; сарађује са часописима; заступљен у зборницима кратких прича; награђиван; живи у Новом Саду.

Вуковић Лазар (1988, Ниш), рачуновођа; пише приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Нишу.

Вучевић Данијела (1969, Никшић), лекар, специјалиста клиничке физиологије; пише кратке приче; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Гајић Наташа, пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Брчком (Дистрикт БиХ).

Гачић Данијела (1999, Љубовија), студент; пише кратке приче; живи у Шапцу.

Димовски Елигијуш (Eligiusz Dymowski, 1965, Сани-ки, Пољска), доктор теологије; пише песме и приче; књига „С друге стране речи“ (2018); сарађује са часописима; превођен на српски, словеначки, македонски, руски, белоруски итд.; живи у Кракову (Пољска).

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река“ (2000), „Слепи колосек“ (2018) афоризми, „Избране приче“ (2018); коаутор је књига „Раскршће ветрова“ (2003) и „ПреЗЕНТ анегдоте (2006); уређивао часопис „Хаику момент“; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Душан Дојчиновић (1972, Лесковац), економиста за робни промет; објавио књиге песама: „Уклети брод“ (2016) и „Светионици у магли“ (2018); сарађује са часописима.

Драгишић Драгиња Мија (Сисак), дипломирани технолог и туризмолог; пише кратке приче и романе; објавила је роман „Хроника њене младости“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на шведски; награђивана; живи у Бањалуци и Београду.

Драгомировић Дејана (1998, Смедерево), студент Саобраћајног факултета; пише кратке приче; објавила књигу „Твоји трагови“ (2017); заступљена у зборницима кратких прича; живи у Смедереву.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књиге: „Рејхана која то није“ (2007) и „Трагови смисла“ (2016); заступљена у зборницима; живи у Рабу.

Ђорђевић Наталија (1994), мастер учитељ; пише кратке приче; живи у Лесковцу.

Ераковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама: „Задужбине“, „Перивој љувезни (Врт љубави)“, „Пијана времена“, „Азбучник православних манастира на тлу Србије“, заједничку књигу „Дружење са вековима“ (заједно са Ј. Ђурић и М. Митковић), „Азбучник српских православних манастира ван Србије“, „Графити живота“, „Душа светлости“; заступљен у више од сто педесет зборника поезије и кратке приче и неколико антологија; превођен; живи у Нишу.

Зарић Мирјана (1985, Земун), мастер професор српског језика и књижевности; пише кратке приче, прозу и приповетке; сарађује са часописима; заступље-

на у зборницима; добитник већег броја награда и признања.

Земуновић Марија (1991, Дервента), пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Зенг Бранка (1955, Панчево), кројачки радник у пензији; пише поезију и прозу; објавила три збирке поезије: „Сунцокрет“ (2010), „Михољско лето“ (2011) и „Још искри у оку“; сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима поезије, прозе и прича; награђивана; живи у Панчеву.

Ивањи Жељко (1970, Београд), дипломирани правник и мастер менаџмента; пише кратке приче, есеје, песме и романе; сарађује са часописима заступљен у зборницима; награђиван.

Јаковљевић Биљана (1973, Београд), професор историје; пише кратке приче; објављена прозна књига „Мица Мафија“ (2017); живи у Београду.

Јевтовић Братислав Бато (1947, Чачак), инжењер електронике и дипломирани политиколог; песник, есејиста, приповедач; објавио књиге стихова: „Ишпански и португалски“ (1995), „Наусикаја“ (2001), „Придевски песмовник“ (2003), „Ласте из Луксора“ (2003), „Селебрити“ (2012), „Мангупски капричо“ (2014), „Summa офрље“ (2015), „Мајске и друге песме“ (2016), књигу театролошких есеја „Невестинска одора госпође Тајрон“ (2008); сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; вишеструко награђиван; живи у Чачку.

Јовановић Љ. Маријана (1960, Нови Сад), инжењер електротехнике; пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Јовић Дадо (1975, Завидовићи), пише класичну и еротску поезију, кратке приче и еротске приче; сарађује са часописима; живи у Книну.

Јокић Перица (1962, Витина), дипломирани професор књижевности; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, драме, романе; објавио једанаест књига: „Паметнији попушта“ (афоризми, 1996), „Ти си мој геније“ (роман у балади, 1996), „Доручак за Ему“ (драма, 1997), „Тачно у подне“ (антологија радио афоризма, 1998), „Лифт“ (драма, 1999), „Причам ти причу“ (сатиричне приче, 2013), „Искусства Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2014), „Огледи Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2015), „Свемирски дневник“ (роман, 2015), „Строго за јавност : афоризми и закони“ (2016), „Изразито добре приче“ (сатиричне приче, 2017, 2018) и „Сазнања Роберта Ниманија“ (2018); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима и антологијама; награђиван; превођен на руски, енглески, словеначки и македонски језик; живи у Беранама.

Капетановић Мирјана (1959, Коњиц), новинар у пензији; пише кратке приче, романе и приповетке; објављене књиге: „Вегетаријански кухар са упутама из ајурведске медицине“ (1999), „Галеша“ (роман, 2004), „Причало се по Херцеговини“ (збирка прича, 2007), „Моја Радава“ (аутобиографски роман, 2008), „Лазар Драљача – посљедњи богумил“ (биографија, 2009), „Олуја љубави“ (љубавни роман, 2011.), „Приче испод

Прења" (збирка прича, 2013), „Љубавне у првом лицу јединице" (збирка прича, 2014), „Confido nelle mie forze" (збирка прича на италијанском језику, 2014), „Уздам се у своју снагу" (збирка прича, 2015), „Мушкарци су прави мушкарци" (збирка прича, 2016), „Тамо гдје жубори Неретва" (збирка прича, 2017); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; вишеструко награђивана; живи у Коњицу.

Карески Горноселец Живко (1957, Прилеп), пензионер; пише приче, песме, есеје и монодраме; објавио збирку прича на македонском језику „Искидани комади живота"; сарађује са часописима; живи у Прилепу.

Кљајић Горан (1955, Чапљина), пише афоризме и кратке приче; издавач; оснивач сатиричника „Носорог"; објавио четрдесет књига; приредио више зборника сатире; заступљен у зборницима; живи у Бањалуци.

Кљајић Јагода, политиколог; пише кратку прозу и поезију; објавила: „Пјесма за Корзо – Глински споменик" (кратке приче), „Пепео на прагу" (песме), „Расцвјетана трпеза" (кратке приче), „Водени жиг" (поема о поплави), „Мимозе у мору" (поема о животу и смрти), „Отјеране птице" (песме), „Тинтом записано" (кратке приче) и „Са друге стране штреке" (песме на народном говору Баније); заступљена је у више регионалних зборника и књижевних часописа; песме су јој преведене на пољски, словеначки, бугарски и македонски језик; живи у Глини (Хрватска).

Ковачевић Савић Маја (1972, Београд), правник; објавила роман „Можда си то била ти, Ангелина"

(2017); заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Коврлија Катица (1957, Мрежнички Брест), професор хрватског језика; пише кратке приче и песме; објавила је збирке песама: „Свјетиљка дана“, „Снокрадице“, „Пелин спознаје“, „Лутка у излогу“, „Говор“, „Криљак од кажуна“; прозне књиге: „Лицитарско срце“, „Кућа за птице“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бјеловару.

Комбиљ Јарослав (1944, Стара Дубрава), дипломирани технолог; пише песме, приче и приповетке на српском, украјинском и русинском; сарађује са часописима; преводи са српског, украјинског и русинског; живи у Врбасу.

Лагунџин Немања (1987, Кикинда), дипломирани правник; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Вешала сунцокрета“ (поезија, 2007); заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Лисица Миле (1986, Кључ); апсолвент на Пољопривредном факултету; пише кратке приче и поезију; објављене књиге: „Два метра тишине“ (поезија, 2015), „Када те буду врштале руке“ (поезија, 2016), „Округла јутра“ (поезија, 2017), „Кас са звездама“ (хаику поезија, 2018, превод на: руски, енглески, италијански и њемачки језик), „Изабране песме“ (звучно издање, 2017); добитник двадесетак књижевних награда; заступљен у више од седамдесет регионалних зборника; песме су му превођене на руски, енглески, италијански, немачки, ромски; живи у Бањалуци.

Љута Ал де, дипломирани филолог (оријенталистика), магистар права; пише приче и романи, аутор је ТВ драме; романи „Митрова воденица“ (2004), „Ледина“ (2005); сарађује са часописима; живи у Београду.

Максимовић В. Весна (1972, Крагујевац), инжењер машинства; пише поезију и кратке приче; објавила две збирке песама: „Мирис ванилије“ (2010), и „У пролазу“ (2016); сарађује са часописима; песме су јој превођене на енглески језик; живи у Крагујевцу.

Малешевих Јасмина (1962, Београд), ветеринар; пише кратке приче; објављене књиге: „Рођени из исте смрти“ (поетски дијалог о љубави, 1990), „Скарабег“ (поезија у прози, 1992), „Адаме не љути се“ (проза, 2001), „Јади младог анђела“ (поезија, 2010), „Дневник урбане сирене“ (поетски роман, 2013), „Чарна шума“ (поезија у прози, 2014), „Мачкасте приче“ (књига за децу, 2015); заступљена у зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; награђивана; живи у Београду.

Марин Б. Данко (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију, сатиру, хаику, афоризме, политичке текстове и пратеће хаибуне; објавио три књиге: „Модрило неба“ (хаику збирка), „Тело ми је борбена машина“ (поетски триптих) и „Песме, пјесма и кафански зен“ (триптих песме и приче); заступљен у зборницима, монографијама; сарађује са часописима; превођен (хаику); живи у Новом Саду и Мартинцима.

Марко-Мусинов Снежана (1958, Падина), студирала енглески језик и књижевност, административни техничар – компјутерски оператер; пише кратке приче, песме за децу и одрасле, афоризме, критичке осврте;

заступљена у преко шездесет зборника; превођена на енглески, арапски, словачки; вишеструко награђивана; живи у Земуну.

Мијаиловић Иван (1973, Чачак), програмер; пише кратке приче; награђиван; живи у Немачкој.

Мијајловић Душан Адски (1953, Суви До, Блаце), пише кратке приче, прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; објавио збирке песама „Несаницом до истине“ и „Једино признајем своје распеће“, збирке прича „Калигула на кестеновом листу“, „Трошење сна“, „Трошење страха“ и „Трошење (не)моћи“, збирку хаику поезије „Крчаг за росу“, неколико жанровских новела и преко хиљаду и осамсто жанровских прича; заступљен у антологијама и зборницима; награђиван преко сто седамдесет пута; живи у Нишу.

Миленковић Драгица (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у многим зборницима; сарађује са часописима; објавила књиге песама „Шапутања душе“ (2002) и „Завет“ (2018) и књигу прича на дијалекту „Домишљарци“ (2018); вишеструко награђивана; живи у Минићеву.

Милосављевић Весна, пише кратке приче; живи у Пожаревцу.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књиге љубавне поезије „Постојбина срца“ (2007) и „Небо у реци“ (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама, како домаћим тако и страним; превођена на енглески, француски, не-

мачки, бугарски и пољски; вишеструко награђивана; живи у Смедеревској Паланци.

Михајловић Зорица (1968), педагог и филолог; пише приче, песме и драмске текстове за децу и одрасле; заступљена у антологијама; вишеструко награђивана; живи у Крагујевцу.

Нешић Светлана (1970, Смедеревска Паланка), учитељ; пише песме и приче; заступљена у зборницима прича.

Николић Јелена (1998, Крагујевац), студент медицине; пише кратке приче.

Николић Зоран Мали (1957, Ђакус код Прокупља), пише кратке приче, афоризме, поезију, поезију за децу и хаику; хаику објављивао у иностранству; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу и Ђакусу.

Новковић Валентина, професор руског језика и књижевности; пише поезију, кратке приче, бави се превођењем и писањем осврта; објавила збирке песама „Безвремено“ (2014) и „Кап на суш“ (2018); поезију објављује у часописима и листовима, као и у многим заједничким зборницима; песме су јој превођене на енглески, руски, македонски и бангла језик; награђивана; живи Београду.

Османчевић Динко (1971, Бањалука), пише сатиричне, (научно) фантастичне, крими приче, афоризме, колумне; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; вишеструко награђиван; живи у Бањалуци.

Охаши Драгица, илустратор; пише приче и песме, хаику, сатиру; заступљена у зборницима хаикуа и кратких прича; награђивана; живи у Јапану.

Павловић Јован Јона (1975, Краљево), дипломирани математичар за рачунарство и информатику; пише кратке приче; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; живи у Краљеву.

Палић Михајло, инжињер хране; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Паулсен Драгана (1981, Бихаћ), преводилац за кинески језик; пише кратке приче; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Ослу.

Перовић Љубица (1958, Београд), наставник виолине; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; награђивана за причу; живи у Београду.

Петронијевић Милош, пише кратке приче и поезију; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; вишеструко награђиван; живи у Књажевцу.

Поповић Зора (1943, Гољак), дипломирани филолог; пише кратке приче и романе; објавила роман „Град низ брдо“ (2015), као и наставак истоименог романа „Град низ брдо 2“ (2018); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Прокупљу.

Радић Миле (1976, Нови Сад), трговац; пише кратке приче и фантастику; заступљен у зборницима; живи у Гардиновцима, у општини Тител.

Радуловић Сања (1975, Тешањ), програмер; пише кратку прозу, поезију и хаику; објављене књиге: „Лепет крила мајке птице“ (поезија, 2015), „Прстохват маслач-

ка" (поезија, 2017), „Номад на штиклама" (кратка проза, 2018); сарађује са часописима; заступљена у више од четрдесет зборника; песме су јој превођене на бугарски језик; награђивана; живи у Добоју.

Ристић Ј. Драган (1948, Ниш), професор немачког језика и књижевности; пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику; објавио осам књига хаику поезије „Из живота једног хаићина" (1995), „Бубице у глави" (2000), „Пчела у целофану" (2001), „Цврчак у саксији" (2002) и друге, две књиге афоризама „Мисли – и не мисли" (2008) и „Испод црте" (2012), књиге кратких прича „Каљаче и катедрале" (2003), „Вреди се помучити" (2004), „Инсerti" (коауторски, 2004), „ПреЗЕНт Анегдоте" (коауторски, 2006), „Ковачи своје среће" (2010); превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче"; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина" из Ниша; хаику му је превођен на четрнаест језика; награђен са шездесет и три награде; живи у Нишу.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче, поезију, есеје и приказе; књиге поезије: „Ноћ је праштање своје" (2000), „Свитање је лет боје" (2007), „Ноћи наше, услуга" (2008), „Тишина разликује светлости" (2010), „Облачна птица" (2011), „Годишња доба речи" (2012), „Измишљотина ватре" (2013); заступљена у зборницима и антологијама; сарађује са часописима; преводи поезију са енглеског; члан је Удружења књижевника Србије и Српског књижевног друштва; живи у Земуну.

Росандић Братислав (Ђураковац); пише кратке приче и романи; објавио два романа „Лавина са Проклетија“ (2013) и „Душе селице“ (2015).

Рукавина Јован (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови“ (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник“ (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме“ (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича“ (2002, сатиричне приче), „Пољима мака“ (2003, песме), „Мали Париз“ (1994), „Огледало душе“ (2004, песме), „Трилинг асова“ (2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу“ (2007, песме), „Један живот“ (2007), „Песник Ник и песникиња Иња“ (2007, песме), „Решење квадратне једначине“ (2011, роман), „Ово би свака жена волела“ (2011, песме), „Што те они не штампају: (личан/ин – није од локалног значаја“ (2013, цртице и записи), „Нова драма – драма XX века“ (2013, драма), „Јужњаци – (Кад ће зора? Ноћ не волим!)“ (2015), „Шабачка спортска размишљања“ (спортски записи, песме и афоризми, 2016), „Андрићев тајанствени свет – О Иви Андрићу се прича – Моја је љубав велика као широки свет“ (студија, 2016), „Браво Мирославе – Асоцијације приликом читања Крлежине књиге 'Заставе'" (студија, 2016), „50 година Чивијаде – Без чекања, молим“ (2018); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Шапцу.

Русјаков Иван (1947, Скопље), електроинжењер и програмер у пензији; пише кратке приче; објавио књигу „Зрнца“ (2014); сарађује са часописима; заступљен у

алманасима у Македонији и на Балкану; живи у Скопљу.

Сене Драгана (1971, Београд), новинар; пише кратке приче, књижевну и позоришну критику; приредила хрестоматију „Златна књига светске књижевности“ (1999); књиге кратких прича: „Укус живота“ (1999), „Нови укус живота“ (2007), „Траговима истине“ (2007), „Укрштеним стазама истине“ (2008), „Сенке“ (2008, трилогија збирки кратких прича); заступљена у четрдесетак зборника кратких прича; живи у Београду.

Леон-Ћитић Душан (1985, Ужице), мастер-инжењер организационих наука; бави се писањем и преводњешњем; објавио сатиричну збирку „Бели хумор и црни бубрези“ (2018); сарађује са иностраним сајтовима; заступљен у зборницима; живи у Ужицу.

Максић Славица (1957), доктор психолошких наука; пише кратке приче, научне монографије, белетристику, путописе, песме, афоризме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књиге драма: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу имејд арта „Мала ноћна пошта“ (2009); аутор је CD-ROM-а

(дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко седамдесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; вишеструко награђиван; члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Вучија, код Требиња), дипломата у пензији; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам“ (2000), „Није смешно“ (2001), „Записи на кожи“ (2004), „Упадице“ (2007) „Смешна збиља“ (2010, 2011), „Нагазне мисли“ (2015) „Ренесанса без хуманизма“ (2017); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Станисављевић Властимир Шаркаменац (1941), магистар архитектуре; објавио преко двадесет књига: „Грачаница после хиљаду година“, „Учинио си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“, „И Бог човек јесте“, „Мокрањчеви дани песмом пребирани“, „Теорија рата“, „Жена од кованог гвожђа“, „Узидане сенке“, „100 сонета – 'шеста' страна света“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

Станојевић Тања (1981), дипломирани филолог (француски језик); пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Бору.

Стефановић Јелена, лекар, пише приче; сарађује са часописима; живи у Београду.

Субашић Нермина (1998, Тузла), студент стоматологије; пише кратке приче и романе; објавила роман „Злочин и опрост“; заступљена у зборницима прича; награђивана; живи у Сарајеву.

Суботић Љубиша (1984, Ужице), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче и поезију; објавио збирку песама у прози „Сажимање огледала“ (2016); сарађује са часописима; живи и ради у Београду.

Теодор Стефан (1961, Колашин), пише кратке приче, прозу, романе, приповетке и сценарија; објавио књигу „Паланачки пси“ (2018); сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Никшићу.

Тилгер Радослав, објавио је књиге „Тисин цвет“ (споменарска поезија), „Дунавска ложа“ (еротски тоболац) и „Скандалија“ (сатирница), збирку поезије „Завештање, љубав“ и књигу сатире „Опело за три прста“, књигу драма и прича „Да су мене питали“, књигу сатиричне поезије и афоризама „Још могу да ланем“ и збирку басни за одрасле „Езопе извини“; заступљен је у зборницима поезије, кратких прича и афоризама; превођен је на шведски, кинески, немачки, румунски, бугарски, македонски и француски језик; живи у Београду.

Тодор Зоран (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Тодоровић Милан (1993, Смедерево), дипломирани правник; пише кратке приче и песме; заступљен у неколико међународних зборника песама; сарађује са часописима; награђиван за поезију; живи у Смедереву.

Томић Маја (1961, Београд); графички дизајнер; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Траванчић Мелида (1985, Добој), доктор хуманистичких наука из подручја књижевности; пише кратке приче, поезију и путописе; објавила две књиге песама „Ритуал“ (2008, 2009) и „Свилене плахте“ (2009); избрала и приредила две књиге „Тешањ, граде: Усмена књижевност у Тешњу, Тешањ у усменој књижевности“ (2009) и „Хаику град: Тешањ у пјесми“ (2010); сарађује са часописима; награђивана.

Ћитић Љиљана (1955, Ужице), наставник хемије и физике; пише приче и афоризме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима прича; живи у Ужицу.

Ђосић Милорад Ђоса, дипломирани правник у пензији; пише кратке приче; заступљен у зборницима прича, живи у Београду.

Ферхатбеговић Марица, пише кратке приче.

Филиповић Илонка, дипломирани социјални радник, пише кратке приче и поезију за одрасле и децу и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

Хабазин Дарко (1964, Београд), библиотекар; пише поезију, хаику, кратке приче, објавио је пет збирки поезије: „Бити, „Одисеј кварта“, „Зар“, „Збиришта и нераспеће“, две књиге афоризама: „Сведилице“ и „Клот до фркета“, две хаику двојезичне збирке: (плакету) „Видик очију“ и (хаику слагалицу) „На хоризонту светлост“, збирку прича „Јаничар и друге боли“ и збирку прича за децу „Ангелосне приче“; награђиван; живи у Раковици.

Хајрић Мелиса (1998, Улм, Немачка), студент математике; пише кратке приче.

Хорват Соња (1990, Врбас), истраживачки радник; пише кратке приче; сарађује са часописима.

Хорник Дејан (1992, Суботица), пише песме, приче и романе; песме и приче су му заступљене у међународним зборницима; сарађује са часописима; превођен на грчки језик.

Хрнчић Мидхат (1947, Кључ), пише песме, епиграме, афоризме, загонетке, песме за децу, хаику, танке, игроказе, приповетке, бајке; заступљен у зборницима, изборима и антологијама; награђиван; живи у Санском Мосту.

Цамић Дамир (2001, Беране), ученик; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима.

Шиклошић Теодора (2001), ученица; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; живи у Зрењанину.

Шолкотовић Снежана (1962, Кладово), професор разредне наставе; пише поезију и прозу; објавила је осам књига за децу и одрасле: „Песма је мој живот“, „Од срца срцу“, „У знаку љубави – Сурове судбине“, „Извор живота“, „Кад проговори душа“, „Шапат ветра“, „Дечја заврзлама“, „Зврчка“; заступљена у многобројним зборницима и антологијама; песме су јој превођене на бугарски, енглески, арапски и македонски језик; награђивана; сарађује са часописима; живи у Корбову.

Штимац В. Наташа (1969, Винковци), службеник; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Сремској Митровици.

Шуковић Милорад (1961, Српска Црња, Бојовић), професор математике; пише кратке приче, поезију, романе; сарађује са часописима; заступљен у више зборника и антологија кратке приче и поезије; живи у Аранђеловцу.

Шурбатовић Тамара (1979, Београд), магистар фармације; пише кратке приче; заступљена у више зборника кратких прича; живи у Београду.

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2018
(Приредио Ђорђе Оташевић)

прво издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма“, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Пресинг“, Младеновац
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-687-0

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-36(082.2)

Најкраће приче 2018 / (приредио Ђорђе Оташевић).
– 1. изд. – Београд : Алма, 2019 (Младеновац : Пресинг). – 186
стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма,
Београд] ; 311)

Тираж 200.

ISBN 978-86-7974-687-0

COBISS.SR-ID 276044044